

T.C.
ERZİNCAN BİNALI YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

RESİM-İŞ VE MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM
DALI ÖĞRENCİLERİNİN SANAT
EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ
İNCELENMESİ: ERZİNCAN İLİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Gizem KAYABAŞ

Danışman

Doç. Dr. Funda NALDAN CİMİNLİ

Erzincan/2021

TEZ BİLDİRİMİ

“Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Sanat Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Erzincan İli Örneği” isimli “**Yüksek Lisans**” tezim tarafımda intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Gizem KAYABAŞ

**RESİM-İŞ VE MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI ÖĞRENCİLERİNİN
SANAT EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ:
ERZİNCAN İLİ ÖRNEĞİ**

Gizem KAYABAŞ

**Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar
Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi Ocak 2021

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Funda NALDAN CİMİNLİ

ÖZET

Bu çalışmada, Resim-iş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin bütün lisans eğitimleri boyunca aldıkları sanat eğitimine ilişkin tutumlarına ve görüşlerine yönelik bir araştırma yapılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın evrenini Resim-iş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır. Örnekleme ise Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören (1.-4.sınıflar), 225 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada, “Karma Araştırma Deseni” kullanılmıştır. Bu desen açılımlı sıralı desendir. Birinci aşamada nicel araştırma (kapalı uçlu sorular, tarama yöntemi) ile ikinci aşamada nitel araştırma (açık uçlu sorular) kullanılmıştır. Gerekli verilerin toplanması amacıyla iki farklı yol izlenmiştir. Birincisi “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği”, Ayaydın,.A, Kurtuldu,K., (2010) geliştirmiş oldukları, ikincisi “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” sorularından oluşan öğrenci görüşlerini almayı amaçlayan “Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formu” olmaktadır. Araştırmanın nicel kısmındaki veri analizleri, geliştirilen ölçeğin uygulanması neticesinde elde edilen verilerin değerlendirilmesinde Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayısı, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı, ABD değişkeni için Mann Whitney

U-testi, sınıf değişkeni için Kruskal Wallis H testi gibi istatistiksel işlemler yapılmıştır. İstatistik işlemlerde SPSS (Statistical Package for Social Science) programı kullanılmıştır. Araştırmanın nitel kısmında ki veri analizleri ise elde edilen verilerin özölmenmesinde, nitel veri analiz türlerinden betimsel analizden yararlanılmıştır. Bu bağlamda, araştırma soruları ve araştırmanın kavramsal erevesi doğrultusunda araştırma verilerinin özölmenmesi üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada öğrenciler Google form üzerinden görüşme formunu doldurulmuştur. Sonrasında verilerinin dökümü yapılmış ve özölmenmiştir. İkinci aşamada, araştırmanın kuramsal ereve boyutunda belirlenen temalar temel alınarak öğrencilerin görüşleri analiz edilmiştir. Son aşama olan üçüncü aşamada ise elde edilen bulgular analiz edilerek yorumlanmıştır.

Sonuç olarak tüm bulgular göstermektedir ki, Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakóltesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin tutumlarında “Sanat Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeğinden” ABD ve sınıf değişkenine ilişkin anlamlı bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin, “Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formuna” verdikleri cevaplar doğrultusunda bütün lisans eğitimleri boyunca aldıkları sanat eğitimine ilişkin görüşleri elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlar çerçevesinde, sanat eğitiminin önemi ve gerekliliğini, sanat eğitiminin kazanımlarını, güncel yaşama yansımasını ve sınırlılıklarını göstermiş olup, yaratıcılıklarını, iletişimlerini destekleyeceğini ve daha bilinçli sanat öğretmenleri yetiştirme konusunda sanat eğitiminin çok önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Sanat Eğitiminin Gerekliliği, Tutum, Sanat Öğrencileri.

**INVESTIGATING THE ATTITUDES OF THE STUDENTS AT THE
DIVISION OF PAINTING EDUCATION AND THE DIVISION OF MUSIC
EDUCATION TOWARDS ART EDUCATION: THE SAMPLE OF
ERZINCAN**

Gizem KAYABAŞ

**Erzincan Binali Yıldırım University, Institute of Social Sciences, Department of
Fine Arts Education Department Of Painting Education**

Graduate Thesis January 2021

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr Funda NALDAN CİMİNLİ

ABSTRACT

In this study, it was aimed to investigate the attitudes and opinions of the students at the Division of Painting Education and the Division of Music Education related to the art education they received throughout all their undergraduate education.

The universe of the research consisted of the students at the Division of Painting Education and the Division of Music Education. The sample included 225 students (from 1st to 4th class) who were studying at the Division of Painting Education and the Division of Music Education of the Fine Arts Education Departments in the Faculty of Education in Erzincan Binali Yıldırım University.

“The Mixed Research Pattern” was employed in the study. This pattern is the exploratory sequential pattern. The quantitative research (closed-ended questions, screening) method was used in the first stage and the quantitative research method (open-ended questions) in the second stage. Two different ways were followed to collect the necessary data. The first consisted of the “Attitude Scale towards Art Education” developed by Ayaydın., A, Kurtuldu, K., (2010), the second included the “Interview Form Consisting of Open-ended Questions” aiming to get student opinions with the questions in the “Attitude Scale towards Art Education”.

Within the scope of the data analyses in the quantitative part of the research, the statistical operations such as the Cronbach's Alpha reliability coefficient, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) coefficient, the Mann Whitney U-test for the variable of the division, Kruskal Wallis H test for the variable of the class level were applied in evaluating the data gathered with the developed scale. The SPSS (Statistical Package for Social Science) program was used in the statistical operations. The descriptive analysis, among the data analyses types, was used in the analysis of the data obtained in the qualitative part of the research. In this context, the analysis of the research data was constituted in three stages according to the research questions and conceptual framework of the research. In the first stage, the students filled the interview form via Google Form. After that, the data were handled and analysed. In the second stage, considering the themes, determined in the conceptual framework dimension of the research, the opinions of the students were analysed. In the third stage, which is the final stage, the gathered findings were analysed and interpreted.

In conclusion, all the findings demonstrated that there was no significant difference in the attitudes of the students at the Division of Painting Education and the Division of Music Education of the Fine Arts Education Department in the Faculty of Education in Erzincan Binali Yıldırım University according to the division and class-level variables from the "Attitude Scale towards Art Education". In line with the answers of the students to the "Interview Form Consisting Open-ended Questions", their opinions related to the art education, that they got throughout their all post-graduate education, were handled. These results demonstrate the significance and necessity of art education, its gains, reflection on daily life and limitations, and suggest that art education will support the creativity, the interaction of the students and is crucial in educating conscious art teachers.

Keywords: Art Education, Necessity of Art Education, Attitude, Art Students.

ÖN SÖZ

Sanat eğitiminin lisans kademesinde, sanat eğitimcisi yetiştirme konusunda, verilen sanat eğitiminin önceliği öğretmen adaylarının aldıkları sanat eğitimlerinin ne denli yeterli olduğunu sorgulamakla başlamalıdır. Hangi fiziki koşullarda, zaman aralığında ve donanımlı eğitimciler ile verilmesi gerektiği hiç şüphesiz göz önünde bulundurulmalıdır. Sanat eğitimi bilinçli sanat eğitimcilerinin gelecek kuşaklara aktarmaları bir o kadar başarılı olacaktır. Aslına bakıldığında bu bir zincir döngüsüdür. Zincirin bir halkası sağlam ise onun önündeki ve arkasındaki de sağlam demektir.

Geleceğe ışık tutan eğitimcilerimiz yaratıcılığı üst düzeyde geliştirmiş bireyler olurlarsa onların yetiştirecekleri öğrencileri de bir o kadar yaratıcı ve kendini ifade etmede başarılı olacaklardır. Lisans eğitiminin farklılığı öğrencilerin çoğunluğunun aileleri ile ayrılıp kendi hayatlarıyla baş başa kaldıkları bir dönemdir. Bu dönem hayatlarında kendilerine çok farklı kapılar açılmaktadır. Sanat eğitimi alan lisans öğrencilerine bu kapıların birçoğunun belki de kendilerini bulacakları bu süreçte daha verimli sağlanmasına yardımcı olunmalıdır. Ne yazık ki ülkemiz de sanat eğitiminin her ne kadar düşük dokunuşlar yaptığı düşünülse de aslında böyle değildir. Bunlara eş değer olarak, sanat eğitiminin önemine ve gerekliliğine inanan, sosyal yaşama katkısının farkında olan, bölümünü severek ve verim alarak okuyup, ülkesine ve vatanına faydalı öğrencilerin yeri yadsınamazdır.

Bunlardan hareketle, bu araştırmanın amacı, sanat eğitimi alan öğrencilerin aldıkları sanat eğitime karşı tutumlarını ve görüşlerini almakla beraber sanat eğitiminin önemini görüp, bu alana bir nebze olsun faydalı olabilmektir.

Gizem KAYABAŞ

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans döneminde bilgi ve tecrübelerini benimle içtenlikle paylaşan değerli hocam ve tez danışmanım sayın Doç. Dr. Funda NALDAN CİMİNLİ'ye en içten duygularıyla teşekkürlerimi sunuyorum.

Ne zaman kapısını çalsam beni güler yüzü ve içtenliği ile karşılayıp, bana yol gösteren sayın Dr. Öğr. Üyesi Ebru GÜLER hocama veengin bilgi ve deneyimlerini hiçbir zaman esirgemeyen aynı zamanda sanat eğitimi alanında idolüm olan sayın Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN'e ve bölümümüz bütün hocalarına desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bütün hayatım boyunca her konuda bana desteklerini esirgemeyen her zaman yanımda olan canım aileme ve sevgili eşime sonsuz teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	I
ÖZET	II
ABSTRACT.....	IV
ÖN SÖZ	VI
TEŞEKKÜR	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
KISALTMALAR	X
TABLO LİSTESİ.....	XI
ŞEKİL LİSTESİ.....	XIV
GİRİŞ.....	1
1. Problem.....	3
2. Amaç.....	3
2.1. Alt amaçlar	3
3.Araştırmanın Önemi	6
3.1 Eğitim politikası yapıcılar için:	6
3.2 Öğrencilere Sağlayacağı Faydalar:.....	6
4. Varsayımlar	7
5. Sınırlılıklar.....	7
6. Tanımlar	7
BİRİNCİ BÖLÜM	9
KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ LİTERATÜR.....	9
1. Tutum	9
1.1. Tutumun Tanımı	9
1.2. Tutumun Davranışsal Boyutu.....	11
1.3. Tutum ve Tutumların Ölçülmesi	13
2. Sanat ve Eğitim Kavramlarının Tanımları ve Kapsamları	14
2.1. Sanatın Tanımı.....	14
2.2. Eğitim ve Öğretim	17
3. Sanat ve Eğitim.....	19
4. Sanat Eğitiminin Gerekliliği ve İşlevi	20
5. Günümüzde Sanat Eğitimcisi Yetiştirme	23
6. Benzer Araştırmalar.....	27
İKİNCİ BÖLÜM.....	32

YÖNTEM	32
2.1. Araştırma Modeli (Deseni).....	32
2.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu	33
2.3. Veri Toplama Araçları.....	35
2.4. Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formu	38
2.5. Verilerin Analizi	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	42
ARAŞTIRMA BULGULARI.....	42
3.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular	42
3.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular	50
3.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular	54
3.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular.....	58
3.4.1. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Sanat Eğitiminin Önemine İlişkin Görüşleri	59
3.4.2. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Sanat Eğitiminin Kazanımlarına İlişkin Görüşleri.....	62
3.4.3. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Sanat Eğitiminin Güncel Yaşama Yansımalarına İlişkin Görüşleri.....	64
3.4.4. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Sanat Eğitiminin Sınırlılıklarına İlişkin Görüşleri	66
3.4.5. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Sanat Eğitiminin Mesleki Boyutuna İlişkin Görüşleri.....	69
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	71
TARTIŞMA VE SONUÇ	71
KAYNAKÇA.....	74
İNTERNET KAYNAKLARI.....	81
EKLER	82
Ek-1	82
Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği	82
Ek-2	83
Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formu	83

KISALTMALAR

ABD: Ana Bilim Dalı

TDK: Türk Dil Kurumu

V.b.: Ve Benzeri

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

Çev.: Çeviren

Vd.: Ve diğerleri

TABLO LİSTESİ

		Sayfa No
Tablo 1	Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinde Ulaşılan Kişi Sayısı	34
Tablo 2	Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formunda Ulaşılan Çalışma Grubu ve Yer Alan Öğrencilerin Demografik Özellikleri	34-35
Tablo 3	Ölçeğe Yönelik “t” Testi ve Güvenirlilik Ölçüm Değerleri	36
Tablo 4	Ölçeği Oluşturan Maddeler ve Faktörlere Göre Dağılımı	37
Tablo 5	Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Yüzdeleri ve Hesaplanan Cronbach Alpha Katsayıları	38
Tablo 6	Sanat Eğitimi Tutum Ölçeğine Yönelik Elde Edilen Puanların Normallik Değerleri	39
Tablo 7	Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin Mann Whitney U-testi Sonuçları	40
Tablo 8	Öğrencilerin sanat eğitime Yönelik Toplam Puanlarının sınıf Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	40
Tablo 9	ABD’na Göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	42
Tablo 10	ABD’na göre Resim-İş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin 1. Alt boyuta (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımaya yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	43
Tablo 11	ABD’na göre Resim-İş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin 2. Alt boyuta (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	44
Tablo 12	ABD’na göre Resim-İş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin 3. Alt boyuta (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	45

Tablo 13	ABD’na göre Resim-İş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin 4. Alt boyuta (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	45
Tablo 14	Sınıflara göre Resim-İş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	46
Tablo 15	Sınıflara göre Resim-İş ve Müzik eğitimi bölümü öğrencilerinin 1. Alt boyuta (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımaya yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	47
Tablo 16	Sınıflara göre Resim-İş ve Müzik eğitimi bölümü öğrencilerinin 2. Alt boyutun (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	48
Tablo 17	Sınıflara Göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin 3. Alt Boyutun (“Sanat Eğitimi Süreci ve Sonrasına Yönelik”) Göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	49
Tablo 18	Sınıflara Göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin 4. Alt Boyutun (“Sanat Eğitiminde Sosyalleşme Sürecine Yönelik”) Göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler	50
Tablo 19	Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin Mann Whitney U-testi Sonuçları	50
Tablo 20	Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin Sanat Eğitimi Tutum Ölçeğinin 1. Alt Boyut olan “Sanat Eğitiminin Önemi Gerekliliği ve Güncel Yaşama Yansımaya Yönelik” Maddelerin Mann Whitney U-Testi Sonuçları	51
Tablo 21	Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin sanat eğitimi tutum ölçeğinin 2. Alt Boyut olan “Sanat Eğitimi İle İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik” Maddelerin Mann Whitney U-testi Sonuçları	52
Tablo 22	Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin sanat eğitimi tutum ölçeğinin 3. Alt Boyut olan “Sanat eğitimi süreci ve	53

	sonrasına yönelik” Maddelerin Mann Whitney U-testi Sonuçları	
Tablo 23	Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin sanat eğitimi tutum ölçeğinin 4. Alt Boyutu olan“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik” Maddelerin Mann Whitney U-testi Sonuçları	54
Tablo 24	Öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Toplam Tutum Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	55
Tablo 25	Öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin 1. Alt boyutu olan“Sanat Eğitiminin Önemi Gerekliliği Ve Güncel Yaşama Yansımaya Yönelik” Maddelerin Puanlarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	56
Tablo 26	Öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin 2. Alt boyutu olan “Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik” Maddelerin Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	56
Tablo 27	Öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin 3. Alt boyutu olan “Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik” Maddelerin Puanlarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	57
Tablo 28	Öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin 4. Alt boyutu olan “Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik” Maddelerin Puanlarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	58

ŞEKİL LİSTESİ

		Sayfa No
Şekil 1	‘Sanat Eğitiminin Önemi’ Ana Temasına Dayalı Öğrenci Görüşleri	59
Şekil 2	‘Sanat Eğitiminin Kazanımları’ Ana Temasına Dayalı Öğrenci Görüşleri	62
Şekil 3	‘Sanat Eğitiminin Güncel Yaşama Yansımasına’ Ana Temasına Dayalı Öğrenci Görüşleri	65
Şekil 4	‘Sanat Eğitiminin Sınırlılıklarına’ Ana Temasına Dayalı Öğrenci Görüşleri	67
Şekil 5	‘Sanat Eğitiminin Mesleki Boyut’ Ana Temasına Dayalı Öğrenci Görüşleri	69

GİRİŞ

Sanat eğitimi tesadüfi olarak kimi eğilimleri, kimi becerileri ya da yetenekleri gün yüzüne çıkarabilirse de temel amacı bunlardan ziyade; yaşamı değerli kılmak ve hayattan zevk almayı sağlamaktır. Sanat eğitimi; bireyi hedef alan, onun huzur ve mutluluğu için, birey anlayışına uygun nesiller yetiştirmeyi hedef alır (Yolcu, 2004: 92) Sanat eğitimi, benzersizliği, gözlem yapmayı, buluş ve bireysel yaklaşımları destekleyerek pratik düşünme gücünü geliştirirken, olaylara daha gerçekleşmeden de zihinde tasvir etme oranını arttırır. Kişinin el ve göz koordinasyon becerilerini geliştirerek birleşim yapmasına yardımcı olur. Genel eğitim içerisinde mühim bir yere sahip olan sanat eğitimi, her sanat eserinin hedeflediği seyircilerde, dinleyicilerde ve okuyucularda estetik kaygı meydana getirmeyi; düşüncenin bir boyutu olan sanatsal zekânın desteklenmesi ve geliştirilmesini, bununla birlikte ona, birey ve bireye bağlı değerleri iletmeyi hedefler (Yolcu, 2004: 91). Bu açıklamaları eğitimsel anlamda sanatsal öğretiye indirgeyecek olursak, eğitimsel anlamda sanatsal öğreti, öğretici ile öğrenen arasında önceden planlanmış estetiksel aktiviteler çerçevesinde oluşan amaçlı ve anlamlı ilişkilerle gerçekleşmektedir. Sanat eğitiminin ulaşmak istediği amaca şüphesiz öğretmenlerin rolü çok mühimdir. Öğretmenlik mesleği genel bir bilgi ve becerinin yanı sıra, zekâ, duygusal, sosyal ve kültürel yönden belirli ve genel özellikler gerektiren bir meslek grubudur. Gerçekten de sanat eğitimcileri çok ciddi bir öneme sahiptirler ve bireyler üzerindeki öğrenme süreçlerinde üstlenecekleri çok mühim rolleri vardır (Özsoy, 2003: 124).

Sanat eğitimi; bir tür ahlak eğitimidir. Etkin bir sanat eğitimi aktivitesi, yeterli plan ve programların geliştirilebilmesi kadar onu pratiğe dökcek olan öğretmenlerin, sanat eğitimcilerinin gerekli olan bilgi ve anlayış ile donatılmış olmalarına bağlıdır (Yetkin 1962: 61). Yararlı ve faydalı bir sanat eğitimi programı geliştirecek olan bir kişinin, sağlam ve temel bir sanat felsefesi bilgisinden yola çıkması gerekmektedir. Öğretmenin böyle temel düzeydeki bilgilere sahip olmasından daha çok, öncelikli olarak sanat etkinliğinin faydasına inanması, böyle bir inancı bünyesinde geliştirmiş olması gerekmektedir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012: 6). Sanat eğitiminin en mühim

ve temel amaçlarından birisi işitmeyi, görmeyi, tat almayı ve dokunmayı öğretmektedir. evresini algılayıp onu biçimlendirmeye eēilmek için lazım olan ilk şarttır. Sadece bakmak deēil "görmek", sadece duymak deēil "işitmek", sadece ellerle yoklamak deēil, "dokunulanı algılamak" yaratıcılık için gerekli ilk basamaklardır (San, 1985: 17).

Sanat eēitimiyle birlikte işiten, gören ve hisseden duyarlı insanlar yetiştirilebilir. Bu insanların bazı temel özellikleri şöyledir;

- Tabiata karşı duyarlıdır.
- evresi ile güzel bir iletişim kurabilir.
- Yorumlama becerilerini artırır.
- Hayal gücünü kullanır.
- Kendini iyi bir düzeyde ifade edebilir.
- Yaratıcı ve yenilikçi düşünür ve üretkendir (Recepoēlu, 2013: 7).

Bu araştırma ile sanat eēitimi almış bireylerin; sanat eēitiminin anlam ve önemine, ihtiyaına olan itikatlarını ve günümüz yaşamına yansımalarına ilişkin fikirlerini, sanat eēitimiyle ilgili bireysel düşünce ve fikirlerini, sanat eēitimi sürecinde ve sonrasındaki yaklaşımlarını, ilaveten sanat eēitiminin kişinin sosyalleşme sürecine katkısı hakkındaki görüş ve düşüncelerini ortaya koyulabileceēi d ş n lmektedir.

Bu noktalardan hareketle bu araştırmanın amacı; sanat eēitimi alan (Resim-iş ve Müzik Eēitimi)  ērencilerin sanat eēitiminin ne kadar gerekli olduēuna olan inancının ve sanat eēitimine yönelik tutumlarının, fikir ve görüşlerinin tespit edilmesi doērultusunda, Resim-iş ve Müzik Eēitimi  ērencilerinin sanat eēitimine yönelik tutum ve görüşleri araştırmaktır.

1. Problem

Eğitim Fakültesi Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümü 1. ve 4. sınıf lisans öğrencilerinin bütün lisans eğitimleri boyunca aldıkları sanat eğitime yönelik tutum ve görüşleri nedir?

2. Amaç

Bu araştırmada, Resim-iş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin bütün lisans eğitimleri boyunca aldıkları sanat eğitime ilişkin tutumlarına ve görüşlerine yönelik bir araştırma yapılması amaçlanmıştır.

2.1. Alt amaçlar

1. Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümü öğrencilerinin, sanat derslerine yönelik tutumları ne düzeydedir?

1.a. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, ABD’na göre tutum ölçeğinin 1. alt boyut (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımalarına yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

1.b. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, ABD’na göre tutum ölçeğinin 2. alt boyut (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

1.c. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, ABD’na göre tutum ölçeğinin 3. alt boyut (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

1.d. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, ABD’na göre tutum ölçeğinin 4. alt boyut (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

1.e. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre tutum ölçeğinin 1. alt boyut (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımalarına yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

1.f. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre 2. alt boyut (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

1.g. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre tutum ölçeğinin 3. alt boyut (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

1.h. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre tutum ölçeğinin 4. alt boyut (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

2. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, öğrenim gördükleri ABD (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark var mıdır?

2.a. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, öğrenim gördükleri ABD (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 1. alt boyut (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımalarına yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2.b. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, öğrenim gördükleri ABD (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 2. alt boyut (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2.c. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, öğrenim gördükleri ABD (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 3. alt boyut (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2.d. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, öğrenim gördükleri ABD (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 4. alt boyut (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin davranışları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3.a. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 1. alt boyut (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımaya yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3.b. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 2. alt boyut (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3.c. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 3. alt boyut (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3.d. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 4. alt boyut (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4. Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin, sanat eğitimi derslerine ilişkin görüşleri nelerdir?

5. Resim-İş ABD öğrencilerinin, sanat eğitimi derslerine ilişkin görüşleri nelerdir?

3.Araştırmanın Önemi

Eğitim Fakültesi, Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümü öğrencilerinin, 1. ve 4. sınıflar arası, bütün lisans eğitimleri boyunca aldıkları sanat eğitime ilişkin tutumları ölçülecektir. Bu doğrultuda lisans 1-4. sınıflar arası sanat eğitimi alan Resim-İş ve Müzik Eğitimi öğrencilerinin, sanat eğitime yönelik alan bilgileri, becerilerine ilişkin tutum ve görüşleri tespit edilmiştir. Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği verilerinden yola çıkılarak en yüksek ve en düşük verisi çıkan sınıflar ile Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formu uygulanmıştır. Bu doğrultuda Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümü öğrencilerinin bütün lisans eğitimleri boyunca aldıkları sanat eğitime yönelik tutum ve görüşlerini ortaya koymuştur. Resim-iş ve Müzik Eğitimi öğrencilerinin tutum ölçeği ve açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar sonucu, bütün lisans eğitimleri boyunca aldıkları sanat eğitiminin hakkında fikirler elde edilmiş olup, ABD ve sınıflar arasındaki farklarla beraber sanat eğitime dair edindikleri fikirler, toplanılan verilerle alana hizmet edeceği düşünülmektedir.

3.1 Eğitim politikası yapımcılar için:

Bu araştırma, uluslararası uygulanmakta olan sanat eğitimi ve öğretimi programları ile bilgilendirilerek, eğitim ve öğretim sistemimizdeki eksik tarafların giderilmesi ile sanat eğitiminin ve öğretiminin program ve planlara eklenmesinde fayda sağlayacaktır.

3.2 Öğrencilere Sağlayacağı Faydalar:

Bu çalışma, sanat eğitimi alan öğretmen adaylarının sanat eğitiminin gerekliliğini anlayıp, kazanımlarına yönelik bilgi verip; öğretmen adaylarına bu anlamda verilecek eğitimin, mesleki yeterliliklerine fayda sağlayacağı düşünülmüştür.

4. Varsayımlar

Araştırmaya katılan Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-iş ve Müzik Eğitimi öğrencilerinin 2019 yılında kampüste uygulanan “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinde” ve Google form üzerinden yapılan “Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formuna” içtenlikle ve gerçek durumlarını belirtecek şekilde cevap vermiş oldukları varsayılmıştır.

5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, öğrencilerin “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğine” ve “Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formuna” verdikleri cevaplara dayalı olarak ele alınmıştır. Araştırmada, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar ABD, 2019- 2020 eğitim-öğretim yılında öğrenimine devam eden, 1., 2., 3., ve 4. sınıflardaki öğrencilere likert tipi veri toplama aracı ve Resim 4, Müzik 4 sınıflarına açık uçlu soruların uygulanmasıyla verilerin toplanması sağlanmıştır. Eğitim fakültesinin Güzel Sanatlar Eğitimi ABD, Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümlerinden seçilmiş olmalarıyla sınırlıdır.

Araştırma Sanat eğitime yönelik tutum ölçeği uygulaması ve açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formundaki sorular ile sınırlıdır.

6. Tanımlar

Sanat Eğitimi: Bireyin duygu ve düşüncelerini anlatabilmek, yaratıcılığını ve yeteneğini geliştirmek amacıyla yapılan eğitim etkinliklerinin ve faaliyetlerinin bütünüdür (Küçüktepepınar, 2014: 28).

Görsel Sanatlar: Resim, desen, heykel, özgün baskı; televizyon, film, grafik, üretim dizaynı gibi tasarım ve iletişim sanatları; çevre ve mimarlık sanatları, halk sanatlarını; takı ve mücevher, elyaf, seramik, ahşap eserler ve diğer malzemelerle üretilenleri içeren büyük bir sınıftır (Özsoy, 2007: 252).

Görsel Sanatlar Dersi: Görsel Sanatlar dersi, okul öncesinden bütün eğitim hayatı boyunca başlayıp devam eden derstir (Artut, 2004: 188). Bireyin yeteneklerini

gün yüzüne çıkması, kültürel mirasının farkında olması ve yaşatması, estetik bir kaygı oluşturmasını hedefleyen bir derstir. Sanat eğitimi bu hedeflerin yanında bir de disiplinler arası ilişkinin kurulmasında da büyük rol oynayan bir derstir. Bu derste amaçlanan kazanımların sağlanmasıyla öğrencilerin bilgi, beceri ve tutum basamakları gelişmektedir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2006).

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ LİTERATÜR

1. Tutum

1.1. Tutumun Tanımı

Türk Dil Kurumu'na göre tutum; “*İsim*: tavır ve davranış demektir” (TDK 2019). Türk Dil Kurumu (2007) sözlüğünde “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı insanların tecrübelerine, yaşanan olaylara göre değişkenlik gösterebilen, bununla beraber mantıksal bir dizgiyi içerdiği anlaşılan soyut bir ölçüttür.

Tutum kavramının birden fazla anlamı ve tanımı bulunmaktadır. Bu anlam ve tanımlar tutumun farklı perspektiflerden bakılmasını sağlamakla beraber tutumun farklı yönlerini vurgulamaktadır. Tutumun farklı yönleri göz önünde bulundurulduğunda en temel kapsamının bireye dair her şey olduğunu söylemek doğru olacaktır (Ardıç, 2012). İnceoğlu'na (2010: 13) göre; tutum, insanın kendine ya da çevresindeki herhangi bir objeye, toplumsal olaya ya da konuya karşı deneyim, bilgi, duygu ve hislerine yönelik bilişsel, duyuşsal ve davranışsal tepkilerdir. Thurstone (1931) tutumu bir nesneye yönelik olumlu veya olumsuz bir artış tepkisi ve sıralaması (Akt. Tavşancıl, 2014) şeklinde tanımlarken; Allport (1935)'a göre tecrübeler ve yaşantılar sonucu oluşan tutum, ilgili olduğu nesne ve olaylara karşı bireyin sergilediği davranışlarıdır. Bu davranışlar duygusal, aynı zamanda da bilişsel hazırlık evreleridir şeklinde yorumlamıştır (Akt. Tavşancıl, 2014). Özyürek (2013: 11)'de bireylerin olaylara ve olgulara verdikleri tutumları öğrenilirse, bu kişilerin olaylara ve olgulara sergileyecekleri davranışlar kısmen olarak tahmin edilebilir derken, Demirhan ve Altay (2001) tutum, olumlu ve olumsuz olarak nitelendirilir. Olumsuz tutumlar, obje ya da düşünce konusunda olumsuz inanca sahip olma o konuyu sevmeme isteme gibi

eylemlerde bulunma demektir. Olumlu tutumlar ise o olayı isteme sevme eyleminde bulunmadır ve olumlu tutum göstergesidir demiştir.

Tutum, insana bahşedilen ve onun olaylar karşısında düşünce, duygu ve davranışsal olarak eğilimidir. İnsanların davranışlarının incelenmesinde ya da araştırılmasında davranışın en önemli belirleyicilerinden olan tutumlar, bu davranışların belirlenmesinde araştırmaya ve incelenmeye değer görülmektedir. Tutumlar hem sosyal becerileri hem de davranışları, duygu düşünceleri etkilemektedir (Kağıtçıbaşı, 1999).

Tutumlar, insanın bir olay hakkında ne hissettiğini ve düşündüğünü ifade eder. Tutumlar insanlar ya da olaylar karşısında olumlu ya da olumsuz değerlendirme ifadeleridir (Robbins, 1994). Yine Robbins'e (1986) göre; tutum olay, birey veya nesneler hakkında uygun olsun ya da olmasın bir değer biçme durumu olarak nitelendirmiştir. En salt anlamı ile tutum, davranışta bulunma eğilimidir (Emre, 1996). Fakat Üstüner'e (2006: 111) göre; bir eğilimin tutum olarak kabul edilebilmesi için en az şartın, bir zihinsel eylem olmasıdır.

Tutumlar yaşamla öğrenilir:

- Doğrudan deneyim
- Pekiştirme
- Taklit
- Sosyal öğrenme (Açıkdere, 2020)

Tutumlar, dini inanışlardan, değerlerden ve görüşlerden farklılık göstermektedirler. Tutumlar genel olarak görüşler ile benzerlik gösterebilirler. Görüşlerden farklıdırlar. Görüşler nesnel özellik açısından tutumlardan ayrılmaktadır. Görüşler daha öznel tepkilerdir. Tutumlar ise daha genel tepkiler olmakla beraber bireylerin toplumlara gösterdikleri tepkilerdir. Bireyler tutumlarının tam olarak farkında olmayabilirler fakat görüşlerinin farkındadırlar (Tezbaşaran, 1997). Tutumlar değerlerden de farklılık göstermektedirler. Değerler daha evrensel, ahlaki, dürüst kavramlardır. Değerler, toplumsal ve bireysel olarak karıt bir davranışın tercih edilip edilmeyeceğini vurgulamaktadır (Robbins, 1994). İnançlarda kendi içlerinde

insanların dünyalarını algılarını ve kavramlarını meydana getirdikleri duygulardır (Eren, 2000).

Bu açıklamalar ile birlikte tutumun tanımı ve karşılaştırmaları ışığında tutumların aşağıdaki nitelikleri taşıdığı görülmektedir:

- Tutumlar psikolojik nesnelerle ilişkilidir,
- Tutumlar etki ve tepki eylemleridir,
- Tutumlar güleme içermektedir,
- Tutumlar durağan olabilmektedir,
- Tutumlar değerlendirmelere sahiptir,
- Tutumlar doğrudan olarak gözlenebilen özelliğe sahip değildir, insanın gözlenebilen davranışlarından tahminde bulunarak yapılan çıkarımlardır (Sakallı, 2001).

1.2. Tutumun Davranışsal Boyutu

Türk Dil Kurumu'na göre davranış; “*İsim*: Davranma işi, tutum, davranım, muamele, hareket. *Felsefe*: Dıştan gözlemlenebilecek tepkilerin toplamı. *Ruh bilimi*: Organizmanın uyarılar karşısındaki tepkilerinin bütünü” demektir (TDK 2019). En genel tanımı ile davranış: insanların ve/veya hayvanların bireysel ya da toplu olarak gösterdikleri eylemleridir. Psikolojinin temel konularından biri olan davranış, psikolojide önemli bir yere sahiptir. Bu durumda onun karmaşık oluşundan kaynaklanmaktadır. Davranış eyleminden önce birtakım koşulların sonucu ile olduğu bir gerçektir (Şimşek ve Çelik, v.d. 2016).

Davranışlar insanın bir olaya karşı gösterdikleri etkiye tepki ya da tepkiye etki eylemleridir. Yani davranış eylemi bir olay karşısında canlının yapmış olduğu bir tutumdur. İnsanın her türlü eylemine davranış denilebilir ancak bu eylemsel davranışlar örtük veya da açık olabilir. İnsan davranışları üç grupta toparlanmaktadır:

1. Doğuştan gelen davranışlar,
2. Geçici Davranışlar,

3. Sonradan öğrenilmiş davranışlardır.

Doğuştan gelen davranışlar: daha çok refleks ile oluşan davranış eylemleri olup, daha sonra değiştirilemezler. Geçici davranışlar: hastalık, ilaç, alkol v.b. gibi etkiler ile oluşan durumlar karşısında geçici olarak yapılan davranışlardır. Sonradan kazanılmış davranışlar ise bu davranış biçiminin istedik olması beklenmektedir. Sonradan öğrenme yolu ile formal ya da informal kazanılmıştır (Demirel, Kaya, v.d. 2013).

Davranışları üç başlıkta toplayacak olursak; ilki doğrudan gözlenebilen davranışlardır. Doğuştan getirilen jestler, mimikler, konuşma buna örnek gösterilebilir. Bu davranışlar ve eylemler gözlenebilir, sayıla bilir ve sayısal olarak ifade edilebilen davranışlardır. İkinci davranış biçimi ise dolaylı olarak gözlem yapılan davranışlardır. Bu davranışlar doğrudan gözlem yapılamayan davranışlardır. Ancak üzerinde tahmin edilebilir ve hissedilirler. Örneğin, sevilme, inanılma, anlama, unutmama gibi davranışlar. Üçüncü davranışlar ise sinir sistemi davranışlarıdır. Bunlar genellikle kaslar aracılığı ile açığa çıkarlar (Tütüncü ve Küçükusta, 2007).

Tutum ile davranış arasında sıkı bir ilişki vardır. Tutum ve davranış arasında aynı zamanda farklar da vardır. Tutum bir niyetlilik gerektirirken, davranış olası bir tepki karşısında vermiş olunan bir etkidir. Buradan bakılacak olursa tutum daha bilinçli yapılan bir eylem iken davranış bazen de bilinçli olmadan da yapılacak olan bir eylem olabilir. Örneğin: doğuştan getirilen davranışlar gibi. Vücudun kendini korumaya aldığı durumlarda açığa çıkan bir davranış türüdür. Aşırı ışığa maruz kalan göz bebeğimiz küçülmesi, sıcakta vücudumuzun terlemesi, soğukta titreme davranışı göstermesi gibi.

Tutumlar davranışları, davranışlar ise tutumları etkiler. Olası sonuçları bilinen ve niyet ederek planlı davranış kuramı olarak da bilinir tutum. Bunun içerisinde özel normlarda yer almaktadır. Özel normlar ise: kişinin başkalarının ne düşündüğüne dair yapmış olduğu eylemlerdir. Tutumdan davranışa bir geçiş söz konusudur. Bir olay karşısında tutum ve bilgi ile sonuç davranışa (Khanacademy 2020).

1.3. Tutum ve Tutumların Ölçülmesi

Tutum doğrudan ölçüle bilen bir olgu değildir. Tutum soyut bir kavram olduğundan ilk etapta ölçülmesi zor bir olgu gibi düşünüle bilinir ancak tutum ve tutumlar yapılan bazı ölçekler ve teknikler ile ölçülmektedirler. Dünyaca ünlü birçok bilim insanı, araştırmacı ve uzmanlar psikoloji alanına bilgiler sunmuş ve çeşitli envanterler, araçlar ile tutumların ölçümelerini yapmışlardır, yapılmaktadır. Buradan yola çıkacak olunursa insanların duygu, düşünce, inanç ve benzeri gibi durumlar da fikirlerini öğrenmek olasıdır. Ölçme ve değerlendirme kısmında ise birkaç programın ve çıkan istatistik sonuçların karşısında, kişi için konu ile ilgili tutumunun olumsuz veya olumlu oluşu rahatlıkla belirlenmekle beraber insan tutumlarının değişkenliği de göz önüne alınarak o anki bulunan tutum ve tutumların aslında nesnel ve öznel betimler içerdiği unutulmamalıdır. Buradan hareketle bilimsel olarak veri kaynağı oluşturan ve bu verilerin sayısal olarak analizi yapılabilen soyut tutumların bir nevi somutlaştırıldığı rahatlıkla görülmüş olur. Soyut bir kavram ve olgu olan tutum yapılan yazılı ve sözlü testler sonucunda somutlaştırılır bu doğrultuda istenilen verilerin alınması da sağlanmış olunur.

Tutumların doğrudan sayılamaması ve ölçülememesi çalışmacıları tutumları ölçme konusunda çeşitli alternatif durumlar sağlamasında götürmüştür. Tutumların ölçülmesi konusunda ölçek ve ölçme aracı geliştirme çalışmalarına yönlendirmiştir. Bu çalışmalar ve araştırmalar sonucunda tutumların ölçülebilesi için çeşitli tutum ölçekleri geliştirilmiştir (Tezbaşaran, 1997).

Kağıtçıbaşı (1999)'e göre tutum doğrudan ölçülemez, ancak dolaylı olarak eylemler yoluyla ölçülebilir. Tutumların ölçülmesinde çoğunlukla kullanılan davranış ise, sorulara yanıt verme ya da fikir beyan etme şeklindeki sözel davranışlardır (Akt. Güllü ve Güçlü, 2009). Tutumların ölçülmesinde, ölçmeler de çoğunlukla ölçekler tercih edilmektedir. Bu ölçeklerin sıra ile başlıcaları; “Bogardus’un Toplumsal Uzaklık Ölçeği, Thurstone Ölçeği, Likert tipi tutum Ölçeği, Guttman ölçekleri (Birikimli-Yığımsımlı Ölçekleme Tekniği) ve Osgood Duygusal Anlam Ölçeği”dir (Tavşancıl, 2014: 106-173).

Ölçekler içerisinde en yaygını ve bilim insanının kendi adını da verdiği ölçek likert tipi tutum ölçeğidir. Likert tarafından geliştirilen bu tutum ölçeğinin oluşması için bir takım seri işlemler gerekmektedir. Bu işlemler şöyle sıralanmaktadır; ilk olarak bu tür bir ölçek hazırlanacağı zaman ölçülmek istenen tutum ile ilgili olumlu ve olumsuz olabilecek tutum cümlelerine ihtiyaç vardır. Daha sonra araştırmacı konuyla alakalı benzer türdeki ölçekleri taramalıdır. Sonraki adımda tutum ölçeğinin uygulanacağı kitle göz önünde bulundurularak Gazi üniversitesinde okuyan 200 kişilik dördüncü sınıf öğrencilerine “öğretmenlik mesleğine nasıl baktıkları” ile alakalı bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Bu yazılar analiz edilerek olumlu ve olumsuz cümleler tespit edilerek ve 5’li likert şeklinde “Kuvvetle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmam”, “Asla Katılmam” gibi derecelendirilmiştir. Bu analizler yapılırken dikkat edilmesi gereken olumlu ve olumsuz tutum cümlelerinin dengeli dağılım göstermesidir. Sonra ki basamak olarak bu belirlenen tutum cümleleriyle hazırlanan kapsam geçerliliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Bütün gerekli analizler ve incelemeler sonucunda 100 maddelik deneme ölçeği 341 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanmıştır (Çetin, 2006).

2. Sanat ve Eğitim Kavramlarının Tanımları ve Kapsamları

2.1. Sanatın Tanımı

Sanat kavramı insanlık tarihinin başlangıcından beri çeşitli isim ve yaklaşımlar kapsamında insanları meşgul etmiştir. Bu kavram çerçevesinde güzel (estetik), iyi, güçlü, bilgi gibi kavramlarla özdeşleştirilip tartışılmıştır. Bu konu ile meşgul olan herkes farklı yaklaşımlarda bulunmuştur. Aristoteles sanatı “eşyada sürekli var olan taklitten doğmuştur” (Bigalı, 1999) şeklinde tanımlarken, Platon yansımalarından (mimesis) bahsetmektedir (Turgut, 1993).

Aristoteles sanatı iyi anlamak için onu doğa ile kıyaslamak gerektiğini vurgulamış ve “sanat insan zekasının doğaya yansımaları ve onu işleridir demiştir (Edman, 1977). Read en basit anlamıyla sanatı şöyle tanımlamaktadır, “hoşa giden biçimler yaratma gayreti” (Read, 1974), Kant’a göre “sanatın tek amacı sanattır, sanat

sanat içindir” demiştir. Hegel ise sanatı tanımlarken “insan aklının somut bir yansıması” diye açıklamıştır. Maks’a göre ise “sanat toplumsal bir olgudur. Doğa ve insan birleşimidir” diye vurgulamıştır (Arabacı, 2006). Sanat, bireyin yaşadığı toplumda etrafında olup bitenlere karşı kendini farklı biçimlerde ifade edebildiği dinamik bir süreçtir (Hicks, 2004). Sanatın en temel ve genel olarak kullanılan tanımı, insan duygularında hoş giden biçimler üretme çabasıdır ve bu biçimler insanların güzellik duygularını okşar. Güzellik duygusunun okşandığı insan bu duyguları sanatsal duyguları arasındaki bağlantıları birliği ve ahengidir. “Sanat” sözcüğü daha çok “plastik” veya “görsel” sanatlara eş değer olduğu, ancak edebiyat ve musiki sanatlarını da içinde barındırdığı ve tüm sanatları kapsayan yelpazesi oldukça geniş bir kavram olarak ele alınması gerektiğini savunmaktadır (Read 1960’dan akt. Buyurgan&Buyurgan, 2007’den akt. Taşkesen, 2011). Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre sanat; bir duygu, tasarı, güzellik ve benzerinin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılıktır (TDK 2019).

Genel olarak sanat, insanların, doğa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz ve ritim gibi araçlarla güzel ve etkili bir biçimde, kişisel bir üslupla ifade etme çabasından doğan ruhsal bir faaliyetir (Aytaç, 1981). Aynı zamanda sanat önemli bir iletişim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanat ile toplumların ve insanların yaşamları bütünleşir, milletlerin değer ve ideallerinin belirlenmesinde sanat oldukça büyük bir rol oynamaktadır (Türe, 2007).

Sanatın evrensel oluşu, özgünlüğü, tekliği, yeniliği ve güncel oluşu onu genel bir tanıma sokmayı haklı olarak zorlaştırmaktadır. Aslında sanat kişinin kendi tanımladığı ve yorumladığı kadardır. İnsanın kendini en iyi şekilde ifade ettiği, doğa ile uyumunu ortaya koyduğu, onu özgün kılan ne var ise rahatlıkla dışa vurduğu, özgür olduğu ve en önemlisi bazen sadece kendi için bazen ise izleyici için çoğu kez de hem kendi hem de izleyicisi için yaptığı bir eylemdir aslında.

Sanatın kendisine bir isim bulması ise şöyle gerçekleşmiştir: İngilizcede sanat anlamına gelen “art” kelimesi, mimarlık, yontu, resim, edebiyat, mantık, aritmetik, geometri, gökbilim, müzik ve tıp gibi insana özgü becerileri ifade etmek için kullanılan

latince “ars” ve yunanca “tecne” (sanat,zanaat) ve” logos” (bilgi, söz) kelimelerinin bileşiminden oluşturulan ve bilimlerin uygulatırıcısı anlamına gelen tecnologia/teknoloji sözcüğüne, sözlük anlamı ise, sanat kavramıyla ortak bir içeriğı taşımaktadır (Taşkesen, 2014: 34). Sanat hiç şüphesiz bir haz alma aracıdır ama bir bilgilenme aracıdır da. Dünyayı algılama ve anlamlandırma sürecinin bir parçasıdır (Oktay, 1995). Sanat doğası gereğı sembollerle yüklüdür, insan ancak bu sembolleri anlamlandırabildiğı kadarıyla sanatı anlayabilir (Ayaydın, 2009). Tolstoy’ a göre sanatın açıklanması sade ve basit bir anlatımla; “normal insanlara göre sanat, güzelin ortaya çıkmasıdır” diye açıklamıştır (Tolstoy, 2004).

Sanat kavramı günümüzde kendi içerisinde ikiye ayrılmıştır. Plastik sanatlar ve görsel sanatlar olarak. Bu ayrım gerek sanatın daha net anlaşılabilmesi için gerekse de ortada oluşabilecek karmaşanın olmaması içindir. Bu sınıflandırmanın içeriğinde birçok sanat eğitimcisi de kendi sanat sınıflandırmasını yapmıştır.

San (1999) sanatı beş kategoriye ayırmış ve bu kategorilerin sanat eğitimi içerisinde de geçerli olması gerektiğini vurgulamıştır. Ona göre sanat:

1. “Görsel-Yorumsal Sanatlar Alanı (plastik Sanatlar).
2. Dilsel ve Sözselsanatlar Alanı (Yazın Sanatı).
3. Sessel Sanatlar Alanı (Müzik Sanatı)
4. Devinim ve Devin Duyusal (Kinaestetik) Sanatlar Alanı (Harekete Dayalı Sanatlar-Dans vb. Sanatlar).
5. Eylem Sanatları Alanı (Tiyatro/Drama ve Gösterim Sanatları)” şeklinde sınıflandırmıştır.

Özsoy (2003) ise sanatı genel anlamda klasik ve çağdaş yaklaşımlar olarak çeşitlendirerek ele almıştır. Ona göre: Klasik yaklaşım sanatı; resim, heykel, mimarlık, sinema (fotoğraf-televizyon), dans, müzik, tiyatro, edebiyat içerisinde dir. Çağdaş yaklaşıma göre sanat ise; ses sanatları (müzik), söz sanatları (edebiyat), görsel sanatlar (resim, heykel, mimarı, tiyatro; karma sanatlar (sinema-dans) olarak sınıflandırılmıştır.

Sanat kavramı için, yukarıdaki tanımlamalar ve sınıflandırmalarda görüldüğü gibi gerek tanım ve kavram olarak gerekse de sınıflama olarak sürekli değişiklikler göstermiş ve kişiye özgü olarak fenomen olmuş, olamaya da devam edecektir.

2.2. Eğitim ve Öğretim

Sanat eğitimini anlama ve diğer kavramları üzerinde durmadan önce, birbirleri ile son derece bağlantılı olan eğitim ve öğretim kavramları üzerinde durmakta fayda olacaktır. Bu bağlamda eğitimin ne olduğu? Eğitimin, Öğretim ile arasında farkları? Öğretme ve Öğrenmenin nasıl gerçekleştiği? Sanatsal öğrenmede eğitimin rolü ve modeli? Gibi soruların cevapları doldurulmaya çalışılmıştır.

Eğitim: Türk Dil Kurumu'na sözlüğüne göre eğitim; “Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme” (TDK 2019).

Eğitim, insanda tecrübeleri ve kasıtlı olarak yani istendik yönde davranış değiştirme sürecidir (Demirel, 1993). Eğitim kendi içinde bölümlere ayrılmaktadır; İnfomal eğitim, belli bir plan ve programa uyulmadan, yaşam içerisinde gerçekleşen yaşantılar ile oluşan eğitim biçimidir. Formal eğitim; İnfomal eğitimin tam tersi olarak, bir plan ve program oluşturularak öğretilen eğitimdir. Örgün eğitim; kişilerin mesleki olarak yaşama atılmadan önce ki okul ya da okul niteliği taşıyan, genel veya özel bilgiler aldıkları, belli yasalara göre düzenlenen eğitimdir. Yaygın eğitim; Hiç okul hayatı olamamış ya da yarıda kesilmiş olan yani örgün eğitimin olanaklarından hiç yararlanmamış olan bireylere sunulmakta olan eğitimdir. Halk-eğitimi; yaygın eğitim gibi hiç örgün eğitimin olanaklarından yararlanmamış olan bireylere, 15 yaş ve üstü kişilerin aldıkları eğitim olanağıdır. Hizmet içi eğitim; mesleklerini icra eden kişilere çalışma alanları ile ilgili olarak bilgi, beceri ve tutum kazanımlarını sağlamak üzere yapılan eğitimdir (Demirel ve Kaya, 2013). Eğitim sistemi, çağın yeniliklerini koruyan onu geliştiren ve değiştiren aynı zamanda var olanı koruyan olmak yerine güncel olan bir sistemidir (Atan, 2004).

Öğretim: Türk Dil Kurumu'na göre öğretim; “Öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme işi” (TDK 2019). Öğretim kavramını incelemeden önce öğrenmenin ne demek olduğunu kavramak önemlidir. Öğrenme; insanlar yaşamları boyunca sürekli olarak olaylar ve durumlar ile karşılaşır. Bu karşılaştıkları olaylar ve durumlar karşısında kişilerde olan kalıcı davranış değişikliğidir. İnsanın etkili ve kaliteli olarak öğrenebilmesi için o an bu duruma türe özgü olarak hazır oluşu, genel uyarılmışlık hali, güdüler, eski yaşantıları ve kaygı düzeyinin de gerekli olduğu unutulmamalıdır (Artut, 2002 ve Kaya, 2013). Öğrenme ile ilişkili olarak öğretim ve öğretme de formal olarak insan üzerinde istendik davranış değişikliğinin oluşturulmasında ki ortam, materyal, program, metot gibi koşulların oluşturulduğu ve bu koşulların içinde bunların sağlıklı işleyişini sağlayacak bir uzman ile bu öğretimin yapılabilmesidir. Aslında örgün eğitimin verilecek tüm koşulları öğretimi kapsamaktadır. Eğitim ve Öğretim kavramlarını daha iyi anlamak adına birbirleri ile karıştırılan ve ilişkili oldukları düşünülen bu iki kavramın arasında ki farklar incelendiği takdirde daha açık ve net bir şekilde anlaşılacaktır. Eğitim ve öğretim arasında ki farklara bakıldığında en temel farklarının eğitimin yaşam boyu devam ettiği ama öğretimin sınırlı dönemler içinde alındığı görülmektedir (Artut, 2002).

Türkoğlu (1993), Eğitim ve öğretim arasında ki temel farkları şu şekilde sıralamıştır;

- Eğitim, yaşam boyu devam eden bir olgudur,
- Öğretim ise, okul ve kurumlarda planlı, programlı yürütülen bir olgudur,
- Eğitim, daha geniş ve kapsamlı bir kavramdır,
- Öğretim ise, eğitimin alt kesimlerinden bir kavramdır,
- Eğitim, çok boyutludur. Zaman ve yer açısından sürelidir ve daha kapsamlıdır,

Öğretim ise, daha az boyutlu olup zaman ve mekân bakımından sınırlıdır. Öğrenci, veli ve öğretmen gibi beklentiler içinde yürütülmektedir. Her ikisinin de benzer ve ortak yanlarına bakılacak olursa; ikisi de toplumsal, kültürel, ekonomik,

teknolojik, politik gibi olgulardan etkilenirler. Yine ikisi de yerel, ulusal ve uluslararası özellikler gösterirler.

3. Sanat ve Eğitim

Sanat ve eğitim kavramı bir bilim dalı olma niteliğindedir. Diğer bilim dalları ile yakından ilgilidir, mesela sanat tarihi, sanat eserleri, felsefe, psikoloji ve benzerleri gibi (Büyükişleyen, 1978). Sanat eğitimi kavramı hala dünyada ve ülkemizde üzerinde çokça tartışılan ve tartışılacak olan bir olgudur. Birçok bilim insanı ve düşünürüne göre sanat eğitimi Platon'a kadar gitmekte, kimilerine göre de ancak 20. yüzyılda söz konusu olabilecek kadardır. Asıl olan şöyledir ki, şu anki çağımızda giderek önem kazanmıştır. Fakat sanat eğitimi giderek duygulardan, duyum ve hislerden uzaklaşmış ve akılcılığa yönelmiştir. Bu durumda onu manevi eğitimden soyutlamış ve yalnızlığa terk etmiş olduğu da bir gerçektir (San, 1977). Sanat eğitiminin kökeni halk sanatı ve usta çırak öğrenimine dayanmaktadır. Yani bu kökende bir zanaat söz konusudur (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997).

Sanat eğitimi: formal ve informal eğitimin birer parçalarıdır. Gerek okul için de gerekse de okul dışında sanatsal faaliyetleri içine almaktadır. Genel olarak sanat eğitimi; güzel sanatların bütün alanlarına göre eğitim kurumlarında verilmekte olan eğitimi ve aynı zamanda kurum dışı sanat eğitimi (resim, heykel, mimari, görsel iletişim, fotoğraf, sinema, müzik, dans, tiyatro, edebiyat, tasarım v.b) içerir. Daha dar anlamda sanat eğitimi ise okullarda verilen alana ilişkin dersleri (resim, üç boyutlu çalışmalar, grafik, müzik, sanat eğitimi, tasarım) kapsamaktadır (San, 2004'den akt. Toy, 2006'dan akt. Taşkesen, 2011). Ersoy (1993: 40) “çağdaş bir toplum yaratabilmek adına, sanat yapıtlarını anlayabilen, onları değerlendirebilen, tarihsel, kültürel değerlere önem veren, onları koruyan, sanatsal yaşamda insan olarak yeterli payı alabilen, estetik beğenisi yüksek geniş halk kitlesinin yaratılmasının zorunlu olduğunu, fakat Türkiye’de güzel sanatlar çok sınırlı bir toplum kesiminin ilgi ve uğrası alanına girdiğini ve bunun en önemli sebeplerinden biri de sanat eğitiminin yetersizliği olduğunu söylemektedir” (akt. Taşkesen, 2011).

Sanat eğitiminin amacına uygun ve verimli olabilmesi birtakım faktörlerle mümkündür. Nitelikli bir sanat eğitimi; “sanat eğitiminin varlığının, öneminin farkında olan bir bakış açısı, çağın değişen ve gelişen şartlarına göre kendini yenileyen bir nitelikli sanat eğitimcisi, yeterli ders saati, amaca uygun fiziki donanım ve araç-gereç ile gerçekleşir” (Buyurgan ve Buyurgan, 2012: 24).

Birçok insan sanatın var oluşundan sadece hobiler olarak haberdarken bazıları ise daha pasif ve çekincen kalıp bu varlığın var oluşunu bile bilmek istememektedirler. Bazıları da bilinçli ve istekli bir biçimde sanatsal etkinliklerden haberdar olmak isterler. Bunun için zaman, para, güç sarf ederler. Kimileri de sadece tesadüfen karşılaştıklarında sanatsal bir aktivite merakları uyanarak bu etkinliği kabul ederler. Buda gösteriyor ki sanat insanların tercihinine göre bir farkındalık yaratmaktadır (Taşkesen, 2015). Sanat eğitimi, insanlara estetik bir bakış açısı kazandırmayı hedefleyen bir eğitim olma yönünde yasa ve teknikleri kullanmaktadır. Bu hedef doğrultusunda sanat eğitimi süresince, yaratıcı düşünme becerisi, bilgilenme, tasarlama, ifade etme ve sanatsal eleştiri becerileri edinilir. Bu alanda; resim, müzik, tiyatro, dans, yaratıcı drama, heykel, seramik ve benzeri gibi sanat alanlarında bireylerin kendilerini ifade etme olanağı tanınmış olmaktadır. Eğitim sistemimizde bu nitelikte bir sanat eğitimi henüz yapılandırılmamıştır. Bugün okullarımızda Resim, Müzik Dersleri ve Türkçe-Edebiyat Derslerinin “Kompozisyon” konuları sorunları çok olsa da bu gereksinimi bir ölçüde karşılamaktadır.

4. Sanat Eğitiminin Gerekliliği ve İşlevi

Herbert Read, sanatın ve sanat eğitiminin gerekliği hakkında şöyle demiştir; sanat yaşama uygulanan öyle bir mekanizmadır ki, onsuz milletler dengelerini sarsarlar (Türkdoğan, 1984). Bu güzel bakış açısından yola çıkarak sanat eğitiminin gerekliği diğer temel eğitimlerin de olduğu gibi bir temel eğitim unsurudur. Dünyada bilindiği üzere milletlerin genel amaçları uygarlaşmaya doğru olmuştur. Bu sebepledir ki uygarlaşma yolunda ki bu öngörülerden biride sanattır. Sanat eğitiminin önemi insanı duyguların doyumlarını arttırmasıdır. Uygar, çağdaş, dengeli, ruhsal gereksinimleri doyurulmuş, sağlıklı düşünen ve davranan toplumların hiç şüphesiz ki

en önemli koşullarından birisidir sanat eğitimi (Türkdoğan, 1984; akt. Artut, 2006). Sanat eğitiminin gerekliliğinin çok önemli olduğunu savunan değerli hocalarımızdan İnci San (1985) şöyle açıklamıştır; Sanat eğitiminin en önemli yapı taşlarından biri olan yaratıcılık hiç şüphesizdir ki görmeyi, işitmeyi, dokunmayı, tat almayı öğretmektedir. Yalnızca görmeyi değil bakmayı, sadece dokunmayı değil hissetmeyi, dokunulanı duymayı öğretmek için amaçlanmıştır. Sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği konusunda en önemli konularından birisidir yaratıcılık. Sanat eğitiminin yaratıcılığı etkilediği de aşîkârdır. Yaratıcılığın insanlık tarihi kadar eski olmasına rağmen, 15. ve 19. yüzyıllar arasında genellikle güzel sanatlar alanı ile anılmaktaydı (San, 2008: 13). Buradan şöyle bir çıkarım yapmak doğru olmayacaktır, sanat eğitimi tek başına yaratıcılığı hedef bir olgu değildir. Sanat eğitimi duyguların, sezmenin, düşünmenin ve araştırmanın ortak bir sentezidir. (Şen, 2012). Sanatta yaratıcılık, daha çok yoktan var etme değil var olan malzemeler ile özgün ve özel sanatsal eserler ortaya koymaktır. San'a (2003) göre yaratıcılık, Sanatsal eserlerin ortaya çıkmasına sebep olan ve bu sürecin bütünsel bir parçasıdır. Yani sanatsal yaratıcılık bir tutum ve davranıştır. Böyle olunca sanat baş yapıtlarını değer kavramı sıralamasında duygulardan ve bilinçaltından bilinç üstüne aktarılan bir teknik demektir. (Baltacıoğlu, 1976).

Zekanın ve yaratıcılığın kalıtsal olduğu bilinmektedir. Yaratıcılık zekayı desteklemektedir. Fakat her ikisinin de çevreden etkilenme faktörü oldukça önemlidir. Çevre faktörü yaratıcılığı zekadan daha fazla etkilemektedir. Yaratıcı düşünmeyi güçlendirmek için hayal gücünü kullanmak ve düşünmek çok önemli bir ihtiyaçtır. Yaratıcılığı sanat ile birleştiren en güçlü olgu akıldır. Sanat estetik, güzellik, mükemmellik, uyum ve düzeni oluşturur (MEB 2019). Uz'a göre (2008); sanat eğitimi almış bir insan, özgün ve yaratıcı düşünce biçimine ulaşmış demektir. Buradan yola çıkarak sanat eğitimleri, insanların yaratıcılıklarını güçlendirmeye, düşünmeye ve öğrenmeye, pratik düşünmeye ve üretmeye aynı zamanda bunları yaparken onları dinlendiren duygusal doyuma ulaştıran ve eğlendiren bir eğitim olmuştur (Özsoy, 2006). Sanat eğitiminin değeri okul öncesi eğitiminden başlamakla beraber insanın bütün eğitim ve öğretim sürecini kapsamaktadır. Bu eğitim insanın yetişme sürecinde

her yönüyle gelişmesi açısından psiko-sosyal, bilişsel ve bedensel olarak gereklidir (Erbay, 1997. Akt. Taskesen, 2011).

Gel (1991), sanat eğitiminin gerekliliğinin ve öneminin toplumlarca insanlar tarafından kabul görülmesini ve bilinmesi gerektiğini şöyle sıralamaktadır;

1. Sanat eğitimi tüm bireyler için gereklidir. Her birey yaratıcı düşünme gücene sahiptir.

2. Sanat eğitiminde bireysel farklılıklar söz konusudur ve bunlar göz önünde bulundurularak bu eğitim sağlanmalıdır.

3. Sanat eğitimi bireye yönelik verilmelidir.

4. Sanat eğitimi bir ustalık ve beceri kazanmaktan ziyade estetik düşünme becerisini aynı zamanda yaratıcılığı arttırma için olmalıdır.

5. Bu eğitimin diğer derslerin uygulaması olarak düşünülmemelidir.

6. Bu eğitimde iki ve üç boyutlu sanat etkinlikleri yapılmalıdır.

7. Sanat eğitimi daha çok işe ve yaratıcılığa yönelik olmalı, kurumsal bilgi ikinci tarafta tutulmalıdır.

8. Sanat eğitimi derslerinde gerekli motivasyon güdülenme ve hazır buluşçuluk seviyeleri göz önünde tutulmalıdır. Bunlara yönelik ders akışı işlenmelidir.

9. Ortam ve sosyokültürel olanaklar göz ardı edilmemelidir.

10. Fırsat eğitimine yer verilmelidir.

11. Yapılan çalışmalar sonucunda ölçme ve değerlendirme bütün olarak yapılmalı sergilemeye önem verilmelidir.

Alakuş ve Mercin'e göre (2011) ise sanat eğitiminin işlevi, yukarıda ki açıklamalar ve gerekliliği ile örtüşmektir. Sanat eğitimi, insanın kendini özgürce ifade edebileceği çok geniş bir platformdur. Özgün olma taklitten ve kopyadan kendini uzak tutma, yaratıcı düşünme becerisini geliştiren, durumlar ve olaylar karşısında çok boyutlu düşünebilme, problem becerileri gelişmiş pratik ve hızlı düşünmeye teşvik

eden, problem karşısında o soruna yönelik yapıcı çözümler üretebilen bireyler yetiştirmeyi hedef almaktadır.

Sanatın, insan ruhunu hayatın karanlıklarından çıkararak, gerçek yaşantıdan bile üstün olan uygun bir yaşam için gerekli hazırlığı sağladığı düşünülmektedir (Erez, 2019). Alıcı (2019) ise çağımızda teknolojiden sıkılan insanı sanat rahatlatmaktadır demiştir. Buyurgan ve Kumral' da (2007) sanat eğitiminin insanı daha barışçıl, ruhsal olarak daha rahatlatıcı bir eğitimin olduğunu çalışmalarında vurgulamışlardır.

Günümüzde öğrencilerimiz bütün güçlerini sınavlara hazırlık çalışmalarında sarf ederken, öğretmenler de hazırlığa çalışmalarına katkı yarışında ‘Sanat’ derslerine gereken önemi ve değeri vermezler. Böylece öğrencilerin önemseseler bile sanata karşı ne ilgileri ne istekleri ve ne de azimleri kalır (Kırıçoğlu, 2005). Sanat eğitiminde eğitim sistemi çok önemlidir. Bu eğitimin istenen düzeyde olması için eğitim sistemi baş rolü oynamaktadır. (Özel, 2004). Öğrencilerin uygulama yapmaları yönünde sanat eğitiminin birçok yolu olabilir. Sanat eğitiminin tek amacı öğrencilerin psiko-motor gelişimleri sağlamak olamamalıdır. Özellikle bu eğitimde öğrencilere görsel not ala bilme kazanımı hedeflenmektedir. Bu konuda bir eskiz defteri onlara yardımcı olabilir. Ana konuları ve temaları içeren bir sunu aktivitesi öğrencilere öncesinde verilebilir. Bu şekilde bir sonra ki ders için hazır bulunuşçuluk sağlayabilirler. Sanat eğitiminde uygulama alanı bilgi temelli olmalıdır (Özsoy, 2003).

Bu açıklamaların üzerine sanat eğitimin ne denli önemli ve gerekliliği olduğu ön görülebilir derecede aşıkârdır. Bu kadar önem arz eden bir öğretim üzerinde uzmanların yoğunlaşıp gerekli şekilde eğitim ve öğretim mercilerinde çalışmalar yapmaları gerekmektedir. Bu konuda eğitimcilerimize de büyük rol düşmektedir. Sanat derslerine olan ilgi ve alakanın arttırılması için derslere gereken önemin verilmesi konusunda çalışmalıdır.

5. Günümüzde Sanat Eğitimsi Yetiştirme

Çağımızda eğitim toplum ve insanın geleceği açısından çok önemlidir. Bu eğitim kapsamında doğrudan sorumlu olan birey ise hiç şüphesiz ki öğretmenlerdir.

Öğretmenlik mesleğinde öğretmenin rolü, değeri, davranışları ve öğretmen yetiştirmedeki önem tüm toplumlar tarafınca güncelliğini korumaktadır. Eğitimci olmak her zaman kendini geliştirmeyi, sabırlı ve özverili olmayı gerektiren kutsal bir meslektir. Bu meslekte başarılı olmak ancak ve ancak öğretmenlik mesleğini sevmekle mümkün olabilir (Sağlam, 2008). Özellikle öğretmenlik mesleği ilkokulda çok büyük bir önem taşımaktadır. İlköğretim çocukları için öğretmenleri çok büyük bir rol modelidir. Öğretmenini sever ve saygı duyarsa o her şeydir ancak saygı duymaz ve sevmez ise o hiçbir şeydir (Sönmez, 2005). Yani öğretmenin bu kadar önem teşkil ettiği düşünülürse, sanat eğitiminin ulaşmak istediği hedeflere ulaşmasında öğretmen en etkili baş roldür (Duman, 2005). Konuyla ilgili düşünür Joshuo Reynolds güzel bir sözünde şöyle vurgulamıştır; “Sanatın herhangi bir dalında öğretim yapanlar, sanatı düşündürerek öğretmekten sorumludurlar. Sanatın el becerisi kadar us işlemlerinin içerdiğinin bilincinde olarak bu öğretimi yapmalıdırlar.”

Sanat eğitimcisi yetiştirme, bireyin okul öncesi döneminden başlayarak öğrenim yaşamı boyunca devam etmektedir. Bu süre içinde ki eğitimlerde öğretmenin rolü hiç şüphesiz çok önem arz etmektedir. Bu her dönemde öğretmen kendini en etkili ve doğru biçimde aktararak sanat eğitimini eğlendirerek vermelidir. Bu eğitim verilirken o ülkenin gereksinimleri, eğitim düzeyi göz önüne alınmalıdır (Kırıçoğlu, 2005). Bu ancak çağdaş insan yetiştirme konumunda, bilim, sanat ve teknik alanlarda gerekli eğitimleri görmüş bireylerle olur (İlhan, 1994).

Yine konuyla ilgi olarak Kırıçoğlu; Sanat eğitimi seviyemiz nedir? Öğrencilerimize bu anlamda yeterli ve gerekli eğitimi ne kadar verebiliyoruz? Eğitim kurumlarında sanat ve görsel sanatlar eğitimine dair ne öğretiyoruz? Yüksek Öğretim Kurumları olarak Sanat Eğitiminde Neredeyiz? Eğitimcilerimiz bu alanda istenilen düzeyde eğitim ve öğretimi yürütebiliyorlar mı? (Kırıçoğlu, 2005: 3). Bu bölümde ve içerikte bu sorulara cevap aranacak var olan eğitim sistemimiz hakkında bilgiler sunulacaktır.

Öğrenciyle iyi iletişim kurma, empati kurma: Öğretmenin öğrenciyle iyi iletişim kurmasının, öğrenciyle empati kurabilmesinin öğrencilerin çalışmalarına yönelik

motivasyon ve performanslarını artırmalarına yardımcı olmaktadır. Bu konuda (Yılmaz, 2010) En etkili güdüleme ve motivasyon yönü dersin eğlendirerek eğitime yönüdür (Taşkesen, 2017). Eğlenceli hale getirilmiş bir ders, eğitimin tüm kademesinde yüksek motivasyon sağlar demiştir.

Bilindiği üzere günümüzde sanat eğitimcileri üniversitelerin eğitim fakültelerinde ve güzel sanatlar fakültelerinde yetiştirilmektedirler. Aldıkları eğitimler sonucunda alanında uzman birer sanat eğitimcileri olarak mezun olmaktadır. Ancak alanında gerçekten bilgi ve beceriye hakim bu alanın gerektirdiklerini yerine getirerek mi mezun olmaktadır? Bu gibi konuların araştırılmasında en önemli olgu şudur; gerçekten eğitim sistemi olarak buna uyun muyuz? Unutulmamalıdır ki eğitim başlı başınca hatayı kabul etmeyen bir kavramdır. Sanat yapma yeteneği olan kimseler, bu yeteneklerini icra edebilmek üzere akademiler ve konservatuarlar gibi kurumsal ya da özel atölyeleri tercih ederler. Bu yetenekli bireyleri sanatçı ve sanat eğitimci olarak yetiştirip görevlendirmek ise, ilkel toplumlardan bu yana süregelen bir gelenektir (Tansuğ, 1998).

Sanat eğitimcileri, sanat eğitimi alanlarının daha genişlemesini, sanat eğitimi müfredatının daha kapsamlı süreçlerin ve amaçların daha verimli olacağı, yeni yaklaşımlara açık bir eğitim sunmaları yönündedirler (Güler, 2016). Müzeleri, sergileri, tarihi mekanları ve binaları gezen geleceğin insanlarını yetiştirecek olan çağımız sanat eğitimcileri, Sanat eğitimlerine yönelik yeni metotlar uygulamalar ve anlatım tekniklerine yönelik çağımız sanat eğitimcileri gerekli önemi vermedikleri ortadadır (Aykaç, 2014: 30).

Sanatı kim öğretecek? Sorusuna yanıt arayan ve kitabında yer veren Kırıçoğlu şöyle açıklamaktadır; Ne çok iyi hazırlanmış bir ortam, program, araç-gereç, yeterli süre nede uygun koşullar hiçbiri iyi yetişmiş donanımlı alanında uzman ve yeterliliğe sahip bir sanat eğitimcisinin yerini tutamaz. Geçmişte bilindiği üzere sanat eğitimi daha çok zaanat olarak yapılır ve usta-çırak ilişkisine dayanırdı. Yani bilen öğretir mantığı güdüldü. Oysa ki öğretmenliğin başlı balına bir sanat olduğu ve bu sanatı icra edecek kişilerin bir eğitime tabii tutulması gerektiği sonradan anlaşıldı. Böylece

genel olarak öğretmenlikte meslek eğitimi gereğinde sanat eğitimi verecek olan öğretmenlerde bu eğitimlerden nasibi almışlardır. Bu eğitimler verilirken öğretmen yetiştirilmede unutulmaması gereken önemli noktalar bulunmaktadır. Öğretmen yetiştiren bu kurumların birincil ve önemli işlevleri, bu programların uygulanmasında, dizayn edilmesinde yani kısaca yaşama geçirilmesinde bunu rahatlıkla uygulayabilecek öğretmen adayları yetiştirmektir (Kırıçoğlu, 2005). Eğitimlerine devam eden öğretmen adaylarının aldıkları eğitim ile öğretmenlik mesleğine yönelik sergilemiş oldukları davranışlar onların bu mesleği nasıl icra etmeleri gerektiğine yönelik birer yansımaları olabilir. Bireyin mesleğine yönelik yapmış olduğu davranışlar mesleğinin ve gerektirdikleri yapma tarzını etkileyebilir. Birey mesleğinin sevdiği ve olumlu davranışlar sergilediği sürece mesleğinin daha iyi yapma eğiliminde olacaktır. Öğretmenlik mesleğinde mesleğini severek ve olumlu davranışlar sergileyerek yapma eğilimi öğretmenin sınıf içi tutumuna ve rolünü daha iyi yerine getirmesini kolaylaştıracaktır (Recepoglu, 2013).

İnsana çağdaş dünyanın gerekli olduğu birçok değeri sanat eğitimi kazandırmaktadır. Bu önemli değerlerin de kazandırılmasında sanat eğitimcileri çok önemlidir. Fakat sanat eğitimini veren insanlarda toplumda yaşayan sıradan bireylerdir. Toplumun sanata verdiği değer, bakış açısı, sanat eğitimcisine olan saygısı gibi etmenler onları etkileyebilmektedir. Bütün sanat eğitimcileri sanata gereken önemi ve değeri ne kadar veriyor? Geleceğin sanat eğitimcisi olacak öğretmen adayları sanat eğitimi alanını isteyerek mi okuyor? Böyle soruların cevabı geleceğin sanat eğitimcilerinin icra edecekleri mesleklerine yönelik olan inançlarının belirlenmesi açısından önemli görülmektedir. Gelecekteki insanların yetişmesinde ve onların dünyaya bakış açılarının değişmesinde bir pencere açacak olan sanat eğitimcileri sanatın önemini ve gerekliliği kendi inançları doğrultusunda da katabilirler. Bu çalışmada geleceğin sanat eğitimcilerinin sanat eğitime olan ilgi ve tutumlarının belirlenmesinde önemli bir gösterge olabilir.

Sanat eğitimi almakta olan Resim-iş ve Müzik öğretmen adaylarının sanat eğitime yönelik tutumlarının geliştirilmesi aldıkları sanat eğitimlerinin öğretmenlik

yaşamlarında onlara ne kadar yararlı olacağı verilen bu bilgiler ışığında sunulmaya çalışılmıştır.

6. Benzer Araştırmalar

Türkiye’de literatür tarandığında, sanat eğitimi alan sanat öğretmeni adaylarının, sanat eğitimi derslerine yönelik tutumlarının ölçülmesi çok sayıda araştırma ve yerli alan yazın literatürü ile araştırıldığı görülmektedir. (Aslan ve Gökdemir, 2018; Aslantaş, 2014; Ayaydın ve Kurtuldu, 2010; Canakay, 2006; Koca, 2013; Nacakcı, 2006; Orhun, 2005; Öztürk ve Göktaş, 2017; Recepoğlu, 2013; Sağlam, 2008) araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların sonuçları analiz edildiğinde görülmektedir ki hepsinin ortak paydası sanat eğitiminin önemli bir bölümünü oluşturan müzik eğitimi ve resim eğitimi derslerinin haftalık ders saatlerinin az oluşu nedeniyle öğretim programı içerisindeki süresinin artması gerektiği ve derslere ilişkin ilginin uyandırılıp eğlendirerek eğitimin sağlanması düşünülmektedir (Canakay, 2006).

Bu tezin yönteminde kullanılan ölçeği geliştiren Ayaydın ve Kurtuldu, 2010 yılında geliştirmiş oldukları “*Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi*” başlıklı çalışmalarıdır. Araştırmanın amacı; sanat eğitimi almakta olan öğretmen adaylarının sanat eğitime olan inançlarının ve bu eğitime yönelik inançlarının almış oldukları sanat eğitimi derslerine ilişkin tutumlarının belirlenmesidir. Araştırmanın evreni Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise; Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) ABD öğrencileri oluşturmaktadır. 2008- 2009 eğitim ve öğretim bahar yarıyılında yapılan ve 1,5 ay süren, 5’li likert tipi ölçekte (“Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Karasızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum”), öğrencilerin sanat eğitiminin gerekliliğine olan inançları, sanat dersleri aldıkları sürece bu eğitime yönelik tutumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmaya totalde 384 öğretmen adayı katılmıştır. Bunlardan 172’si Müzik Eğitimi bölümü öğrencileri, 212’si ise Resim-iş Eğitimi bölümü öğrencileridir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlara

göre bütün korelasyon değerleri $p < .001$ düzeyine göre anlamlıdır. Araştırmada bu ölçeğin seçilme sebebi, araştırma konusuna olan uyumu ve Erzincan ili için veriler elde etmektir.

Yapılan bir diğer benzer araştırma da Öztürk ve Göktaş, 2017 yılında yapmış oldukları “*Görsel Sanatlar Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*”. Bu çalışma resim-iş eğitimi öğretmen adaylarının görsel sanatlar eğitimine yönelik tutumlarının ölçülmesine olanak sağlamak amacıyla ölçme aracı geliştirilmiştir. Araştırmaya 2016-2017 eğitim öğretim yılında ülkemizin kuzey doğusundaki dört farklı üniversitelerde eğitim gören 458 Resim-iş eğitimi öğrencisi katılmıştır. Araştırmada ölçeğin güvenirlik ve geçerliliği için uzman görüşleri alınmıştır. Ölçeğin faktör analizini belirlemek maksadı ile Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulamalı Faktör Analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenirlik kısmında Cronbach Alpha değeri incelenmiştir. Ölçeğin güvenirlik analizi değeri .70 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan geçerlilik ve güvenirlik katsayılarının kabul görülebilir sınırlar arasında yer aldığı görülmüştür. Madde analizinden çıkan sonuçlar, ölçekte yer almakta olan maddelerin hepsinin ayırt edici olduğunu belirlenmiştir. Araştırmanın incelenen sonuçlarına göre görsel sanatlar eğitimine yönelik tutum aracının geçerli ve güvenilir sonuçlar elde ettiği ve öğretmen adaylarının tutumlarını ölçmek için kullanılabileceği söylenebilir”.

Canakay, 2006 yılında yapmış olduğu “*Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme*” çalışmasında, araştırmanın amacı Müzik Teorisi eğitimine ilişkin olarak tutum ölçmede literatürde bir boşluk oluşu ve bu boşluğu gidermeye çalışmaktır. Çalışmanın evrenini Türkiye’de bulunan üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğretmen adaylarıdır. Örneklemi ise Dokuz Eylül Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalları’nda eğitim alan 225 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmada ilk olarak ölçek maddelerinin oluşumuna temel olması amacıyla Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Lisans Programı 3. ve 4. sınıfında eğitim gören 70 öğrenciye ‘Müzik Teorisi Dersine İlişkin

Düşünceleriniz ve Beklentileriniz' konulu kompozisyon yazdırılmıştır. Bu kompozisyonlara içerik analizi sağlanarak tutumla ilgili olduğu belirlenen görüşler saptanmıştır. Kompozisyonlardan belirlenen görüşlerin yanında önceden geliştirilmiş olan tutum ölçekleri (Bilen, 1995, ve Baykul, 1990-1) ve ilgili literatüründen de yararlanılarak bir ölçek oluşturulmuştur. 45 madde içeren bu ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.96 hesaplanmıştır. Bu sonuç, Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeğinin gerekli düzeyde geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda sanat eğitimi derslerinin haftalık saatlerini ve öğrenim programlarında ki sürecinin artması gerektiği yöndedir.

Aslantaş, 2014 yılında yapmış olduğu “*Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi*” çalışmasında, ilköğretim dördüncü sınıf Görsel Sanatlar Dersine yönelik bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışma grubunu 2009-2010 Ankara’da yer bulunan iki farklı ilköğretim okulundan random seçilen toplam 174 dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Literatür araştırması ve uzman görüşleri doğrultusunda 31 maddeden hazırlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini analiz etmek amacıyla SPSS 20 programı ve LISREL programı ile faktör analizleri sağlanmıştır. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,896 olarak hesaplanmıştır. Yapılan istatistiksel çalışmalar sonucunda Barlett Sphericity testi sonucu ($\chi^2=2141,255$, $df=378$, $p<.001$) anlamlı çıkmıştır. Ölçeğin açımlayıcı faktör analizinde 31 maddenin tek bir faktöre dağıldığı görülmüştür. Tutum Ölçeği analizleri sonucunda $\chi^2=729,09$; $df= 350$, $p= 0.00$, CFI=0,94, RMSEA= 0.079 olarak hesaplanmıştır. Hem RMSEA hem de CFI değerleri birbirlerine paralel sonuçlar göstermiştir. Faktör analizi sonuçları ölçeğin yapı geçerliliğinin bir göstergesi olarak ön görülmüştür. En son ölçeğe ait güvenirlik araştırması yapılmıştır. Ölçeğin güvenirliğini likert tipi ölçekler için en paralel olan Cronbach alpha katsayısını hesaplamak için SPSS 20 programı kullanılmıştır (Tezbaşaran, 2004). Tutum Ölçeği’nde 28 maddenin toplamı için (Cronbach alpha) katsayısı 0,923 olarak hesaplanmıştır.

Koca, 2013 yılında yapmış olduğu “*Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının incelenmesi*” çalışmasında, ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını araştırmak istenmiştir. Araştırmanın modelinde Tarama

modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini Mersin Merkezde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı beş lisede 2011-2012 öğretim yılı öğrenim gören 454 öğrenciden oluşturmaktadır. Veri toplama amacıyla araştırmada “kişisel bilgi formu” ve Nacakcı (2006) tarafından geliştirilen “Müzik Dersine İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak analizi yapılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarının genel olarak olumlu olduğu, müzik dersine ilişkin tutumlarının cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>.05$), ailenin eğitim düzeyi ve okudukları alan türleri değişkenlerine göre farklılık ($p<.05$) gösterdiği belirlenmiştir.

Aslan ve Gökdemir, 2018 yılında ki “Ortaokul Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” çalışmalarında, ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmış ve betimsel analiz yapılmıştır. Çalışmanın evrenini, 2016-2017 öğrenim yılında Türkiye'nin Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde bir il ortaokulunda eğitim alan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise ortaokul 1, 2, 3 ve 4. sınıflarda okuyan 412 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada rastgele belirlenmeyen örnekleme yöntemlerinden uygun olan örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları bu şekilde belirlenmiştir. Çalışmada, "Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizi, betimsel istatistik, t-testi ile tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Araştırmanın neticesinde, ortaokul da öğrenim gören öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğrenim gören kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Araştırmada, öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sınıf düzeyleri ve baba eğitim tahsilleri arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarıyla sosyo-ekonomik statüleri ve anne eğitim tahsilleri arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Yapılan benzer araştırmalar ışığında görülmektedir ki hem resim-iş hem de müzik eğitimi beraber olarak incelendiğinde, bu araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu sınırlılığın bir nebze olsun giderilmesi adına bu

Çalışmanın alana hizmet edeceği düşünölmüştür. Çalışmaların birbirleriyle olan ortak noktaları ve ilişkileri incelendiğinde ölkemizde ki sanat eğitiminin gerekliliği ve öneminin vurgulanmaya çalışıldığı görölmektedir.

Türkiye’de literatör tarandığında, sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinin, eğitim alanında ilköğretim-ortaöğretim öğrencilerine yönelik daha çok araştırıldığı görönmektedir. Bu sebeple ilköğretim-ortaöğretim öğrencilerine yönelik çalışmaların lisans düzeyinde yeterli olmayacağı düşünölmektedir. Bu araştırma, Erzincan ili örneği sanat eğitimi lisans düzeyinde olan bir araştırmadır. Bu çalışmanın aynı zamanda literatörde bir sınırlılığı gidermiş olacağı düşünölmektedir. Bu araştırmanın lisans düzeyinde yapılmış olmasının nedeni, Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin sanat eğitime olan tutumlarını ölçmek ve görüşlerini öğrenmek içindir. Bu doğrultuda bu çalışma elde edilen bulgular neticesinde öğrencilerin aldıkları sanat eğitimlerinin tutumlarına, sanat eğitiminin gerekliliğine, sınırlılıklarına, güncel yaşama katkısına, mesleki boyuta etkisine neler olduğunu öğrenmeyi amaçlamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli (Deseni)

Eğitim Fakültesi, Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalındaki 1. ve 4. sınıf lisans öğrencilerinin, sanat derslerine yönelik tutumlarını ve görüşlerini ortaya koymak üzere yapılan çalışmada “Karma Araştırma Deseni” kullanılmıştır. Bu desen açıklayıcı sıralı desendir. Birinci aşamada nicel araştırma (kapalı uçlu sorular, tarama yöntemi) ile ikinci aşamada nitel araştırma (açık uçlu sorular) kullanılmıştır.

Açıklayıcı sıralı desen; sağlam nicel bir alt yapıya sahip veya nitel yaklaşımlar alanında önemli yeni araştırmacıların ilgisini çeken açıklayıcı sıralı desen, araştırmacının birinci olarak nicel veri topladığı, bulguları analiz ettiği ve daha sonra bulguları işleyerek ikinci aşamayı oluşturduğu iki ayrı oluşumlu proje aşamasından geçmektedir. İlk aşamada elde edilen nicel veriler, ikinci aşamaya yani nitel boyuta dâhil olan grubu çeşidi ve bu gruba yöneltilen sorular hakkında yanıt verir. İkinci aşamada; birinci aşamanın nicel boyutunda verilen yanıtların açıklanmasına yardımcı olmak amacıyla mülakatlar yapılmaktadır. Bu desenin amacı, nicel verileri daha kapsamlı bir şekilde açıklamak için nitel bulguların kullanılmasıdır. Örneğin araştırmacı, ergenlerin bütün kullanımı ile ilgili önemli faktörleri tanımlamak için nicel bulguları toplayarak analiz eder. Ders dışı etkinliklere sağlanan katılım ile bütün kullanımı arasında dikkat çekici bir bağlantı bulunması durumunda, bu beklenmeyen analizi açıklamak amacıyla çalışmacı ders dışı katılım açısından aktif olan ergenlerle mülakatlar yapar (Mazlum ve Mazlum 2017).

Genel tarama modelleri; Çok sayıda bireylerden oluşan evrende, evren hakkında temel ve genel bir düşünceye varmak hedefiyle evrenin bütüne veya evrenden alınacak bir grup örnek veya örneklem üzerinde yapılacak olan tarama çalışmalarıdır” (Karasar 1994: 79). Tarama çalışmaları temel olarak üç özelliğe sahip olurlar.

Geniş bir çoğunluğun bir konuyla ilgili fikirlerinin veya özelliklerin (inanç, bilgi, tutum, kaygı, ilgi, vb.) tasvir edilebilmesi için, topluluğu özümlemek için bireylerden oluşan bir parçası seçilir. Evrenden örneklemin seçilmesi çalışma için gerek duyulan verilerin toplanma süreci, veri kaynakları olan bireylere sorulan sorulara verilen yanıtlara dayalıdır. Veriler, özellikleri tasvir edilecek bir topluluğun her bir ferdinden değil, bu çoğunluğu temsil edecek bir parçasından, yani örneklemden toplanır (Fraenkel ve Wallen, 2006, Aktaran Büyüköztürk, 2016: 177).

2.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu

2.2.1. Evren

Çalışmanın evrenini, Doğu Anadolu bölgesinin orta ölçekli bir ilinin, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında, Eğitim Fakültesini Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinde sanat eğitimi alan Resim-iş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır.

2.2.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin (1.-4.sınıflar), araştırmada kullanılan Sanat Eğitime Yönelik Tutum ölçeğini cevaplamaya gönüllü 20-30 yaş grubundan 225 öğrenci oluşturmaktadır. Açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu sorularını ise “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğindeki” sonuçlara göre amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formunu cevaplamaya gönüllü 12 öğrenci oluşturmaktadır. Bu 12 öğrencinin belirlenmesinde “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinden” Resim-iş ve Müzik Eğitimi ABD sınıflarından nicel verilere göre en düşük tutum ortalaması alan sınıf ve en yüksek tutum ortalaması alan sınıfa göre açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu uygulatılmıştır. Bu soruları gönüllülük esaslı cevaplayan ve bu cevaplamalardan çalışmaya en çok yardımcı olacak görüşler seçilmiştir. Bu öğrencilerin belirlenmesinde ise amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış olup, amaçlı örnekleme yöntemi; araştırmacının hedefine bağlı olarak, yapmış olduğu çalışmanın bilgi açısından zengin durumlarının seçilmesidir.

Araştırmacı, bu seçilen olaylar, olgular bağlamında doğa ve toplum olaylarını ya da durumlarını anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkileri keşfetmeye çalışmaktadır (Büyüköztürk 2012).

Örnekleme ulaşılan kişi sayısı ve katılımcılar aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1 *Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinde Ulaşılan Kişi Sayısı*

Bölüm	Sınıf	N
	1	70
Resim-iş	2	61
Müzik	3	54
	4	40
Toplam		225

Tablo 1’de, araştırma örneklemine ilişkin sayı dağılımları verilmiştir. Bu dağılıma göre Resim-iş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin toplam sayısı 225’dir. 70’i 1. sınıf, 61’i 2. Sınıf, 54’ü 3. sınıf ve 40’ı 4. sınıflardan meydana gelmektedir.

Tablo 2 *Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formunda ulaşılan Çalışma Grubu ve Yer Alan Öğrencilerin Demografik Özellikleri*

Sıra/Kod	Bölüm	Cinsiyet	Gano	Yaş
Eda	Müzik	Kadın	2,80	23
Meryem	Müzik	Kadın	3,45	24
Ayşe	Resim	Kadın	3,68	24
Fatma	Resim	Kadın	2,95	22
Emine	Resim	Kadın	3,66	25
Gül	Resim	Kadın	3,28	21
Melike	Müzik	Kadın	2,86	24

Kübra	Resim	Kadın	3,38	21
Arif	Resim	Erkek	2,80	22
Meltem	Resim	Kadın	3,63	24
Mustafa	Müzik	Erkek	2,65	23
Emrah	Resim	Erkek	2,80	23

Tablo 2'ye göre toplamda 12 katılımcı bulunmaktadır. Tüm katılımcılar Resim-iş ve Müzik Eğitimi ABD 4. Sınıf öğrencileridir. 9'u kadın, 3'ü erkektir. Bunlardan 8'i Resim-iş eğitimi ABD öğrencisi, 4'ü müzik eğitimi ABD öğrencisidir. Yaşları 21 ile 25 arasında değişmektedir. Bu çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tutum ölçeğinden en yüksek tutum puanı çıkan 4. sınıf Resim-iş Eğitimi öğrencileri ile en düşük tutum puanı çıkan 4. sınıf Müzik Eğitimi öğrencilerine üzerinde görüşme formu uygulanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla ilk olarak literatür taraması yapılmıştır. Ölçme araçları olarak “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formu” kullanılmıştır. Bu veri toplama araçlarına ait ayrıntılı bilgiler aşağıda açıklanarak verilmiştir. Uygulanan ölçeklerde hiçbir kişisel bilgi ibaresi bulunmamaktadır.

2.3.1. “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin” Geliştirilmesi

Araştırmada “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” olan çalışma, Ayaydın, A., Kurtuldu, K., 2010 yılında geliştirmiş oldukları, uygulanmıştır. 5'li likert tipinde “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” biçiminde bir ölçek tercih edilmiştir. Ölçme aracı 32 maddeden oluşmaktadır. Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Eğitimi Anabilim

Dalı öğrencilerine bu tutum ölçeği kullanılacaktır. Tutum Ölçeği EK-1’de sunulmuştur.

Sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinin uygulanmasının, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasındaki bilgileri aşağıda verilmiştir.

Özdamar’a (1999) göre; güvenilirlik katsayısı ile ilgili değerleri şöyle ifade etmektedir:

0,00 - 0,40 arasında bir frekans ise ölçek güvenilir değildir.

0,41 - 0,60 arasında bir frekans ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

0,61 - 0,80 arasında bir frekans ise ölçek orta düzeyde güvenilirliktedir.

0,81 - 1,00 arasında bir frekans ise ölçek yüksek düzeyde güvenilirliktedir.

Araştırma üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olup, Özdamar’ın (1995) belirttiği üzere de ölçek, 0,81-1,00 arasında bir frekans ile ölçek yüksek düzeyde güvenilirliktedir. Sanat eğitime yönelik tutum ölçeği Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Geçerli ölçek sayıları, yüzdeleri ve hesaplanan Cronbach Alpha katsayıları tablo 1’de bu araştırma için gerekli verilerin toplanması amacıyla, geliştirilen ölçeğin uygulanması sonucunda toplanan verilerin değerlendirilmesinde temel bileşenler madde toplam korelasyonları, faktör analizi, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı, Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayısı, Barlett’s Testi ve “t” testi gibi istatistiksel işlemler yapılmıştır. İstatistiksel işlemlerde SPSS (Statistical Package for Social Science) programı kullanılacaktır. İstatistik işlemlerde ilk aşamada ölçeğin genel güvenilirlik katsayısını gösteren Cronbach’s Alpha katsayısı hesaplanmıştır. İşlem sonucunda belirlenen katsayının 0,90 düzeyinde ve oldukça yüksek ölçüde gerçekleştiği belirlenmiştir (Ayaydın,.A. ve Kurtuldu,K., 2010).

Tablo 3 Ölçeğe Yönelik “t” Testi ve Güvenirlik Ölçüm Değerleri

SS	KMO	α	t	p
0,037	0,92	0,90	101,910	.000
P<.001				

Faktör analizi yapılan tutum ölçeğinin sonucunda elde edilen 4 faktör vardır ve bu faktörler içerisinde maddelere göre belirlenen basamaklar aşağıdaki gibidir;

1. Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımalarına yönelik maddeler
2. Sanat eğitimi ile ilgili kişisel düşüncelerine yönelik maddeler
3. Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik maddeler
4. Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik maddeler

Tablo 4 Ölçeği Oluşturan Maddeler ve Faktörlere Göre Dağılımı

Faktörler	Maddeler
Faktör 1	27, 20, 19, 32, 28, 23, 26, 16, 17, 29, 9
Faktör 2	1, 13, 7, 3, 2, 4, 8, 25, 6
Faktör 3	31, 18, 15, 30, 5, 24, 21
Faktör 4	11, 22, 12, 10, 14

Bu çalışma için gerekli verilerin toplanması amacıyla yapılan ölçeğin geliştirilmesinde toplanan veriler madde korelasyonları, faktör analizleri, Barlett's Testi ve "t" testi gibi birçok istatistiksel işlemler yapılmıştır. Bu işlemler yapılırken SPSS programı kullanılmıştır.

2.3.2 Ölçüm Geçerlilik ve Güvenirliği

Sanat Eğitime Yönelik tutum ölçeğinin test edilmesi amacıyla, araştırmaya katılan üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olup, sanat eğitime yönelik tutum ölçeği Cronbach Alpha katsayısı 0,95 olarak hesaplanmıştır. Özdamar'ın belirttiği üzere de ölçek, 0,81- 1,00 arasında bir değer ile ölçek yüksek düzeyde güvenilirlerdir.

Geçerli ölçek sayıları, yüzdeleri ve hesaplanan Cronbach Alpha katsayıları tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5 *Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Yüzdeleri ve Hesaplanan Cronbach Alpha Katsayıları*

Ölçek		N	%	Cronbach Alpha Katsayısı	Madde Sayısı
KB	Geçerli	221	98,2	.954	32
	Geçersiz	4	1,8		
Toplam		225	100.0		

2.4. Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formu

Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinden yeterli düzeyde istenilen verilere ulaşılamadığından, Pandemi sürecinden dolayı bu görüşme formunun toplanması Google form üzerinden yapılmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu soruları, Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinde ki sorulardan uzman görüşleriyle hazırlanmıştır. Toplanan görüşme formunda nicel verilere göre en düşük tutum ortalaması alan sınıf ve en yüksek tutum ortalaması alan sınıfa göre amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formunun güvenilirliği uzman incelemesi ile sağlanmış olup, 37 koddan 4 kod ayrı görüşte çıkmış ve ortalama 0,86 ile güvenilirliği hesaplanmıştır. Diğer uzman görüşünde 37 koddan 6 kod farklı görüşte çıkmış ve ortalama 0,86 çıkmıştır. Toplamda 74 koddan 10 farklı görüş çıkmıştır. Ortalama 0,86 güvenilir olduğu görülmüştür.

Miles ve Huberman modelinde bilenen ve iç tutarlılık olarak adlandırılan kodlayıcılar arasında ki benzerliği hesaplamak için kullanılan benzerlik formülü: $\Delta = C \div (C + \partial) \times 100$ ile hesaplanabilir. Formül deki, Δ : güvenilirliği, C: üzerinde görüş birliği olan sayıyı, ∂ : görüş birliği olmayan sayıyı ifade etmektedir. Bu iç tutarlılığı veren sayıların kodlama yöntemine göre görüş birliği oluşturan yüzdenin en az %80 olması beklenmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

2.5. Verilerin Analizi

2.5.1. Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

Bu araştırmada, ölçek üzerinde ki toplanan verilerin değerlendirilmesinde temel bileşenler güvenirlik kat sayısı olan Cronbach's Alpha, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı, ABD değişkeni için Mann Whitney U-testi, sınıf değişkeni için Kruskal Wallis H testi gibi istatistiksel işlemler yapılmıştır. Bu işlemler SPSS (Statistical Package for Social Science) programı kullanılarak yapılmıştır.

2.5.1.a. Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin Normallik Analizi

Toplanan verilerin normal bir dağılım gösterip göstermediğine yönelik bir karar vermek için medyan ve aritmetik ortalama ile basıklık-çarpıklık katsayıları incelenmiştir. Sanat Eğitime Yönelik Tutum ölçüm puanlarına göre medyan ve aritmetik ortalama değerleri ve basıklık-çarpıklık değerleri tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 6 *Sanat Eğitimi Tutum Ölçeğine Yönelik Elde Edilen Puanların Normallik Değerleri*

Gruplar	$\bar{X}$	Ss	Ortanca	Çarpıklık	Basıklık
KB	64,27	22.652	58.00	1.718	3.448

Tablo 6 incelendiğinde, aritmetik ve medyan ortalamalarının birbirine çok yakın olmadıkları ve aynı anda çarpıklık-basıklık değerlerinin de kabul edilebilir sınırlar olan -1.5 +1.5 arasında yer almadığı görülmektedir. Analiz edilen verilerin ışığında tutuma ilişkin veri setinin normal dağılımda olmadığı görülmektedir. Z istatistiğinin 1.96'dan küçük olduğu durumlarda çarpıklık katsayı standartına göre dağılımın normalden sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2011:42). Tablo'ya bakıldığında çarpıklık değeri standart hatasına bölüldüğünde 1, 96'dan büyük çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla verilerin normal dağılım göstermediği gerekçesiyle verilerin nonparametric testlerle analiz edilmesine karar verilmiştir.

Tablo 7 *Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin Mann Whitney U-testi Sonuçları*

ABD	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
Resim	119	109,92	13080,50	5940,50	-,752	,452
Müzik	106	116,46	12344,50			

Tablo 7’de gösterilen Mann Whitney U-testi sonuçlarında, ABD Değişkinine göre, Resim ve müzik eğitimi alan öğrenciler arasında, anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p < .452$)

Tablo 8 Öğrencilerin sanat eğitime Yönelik Toplam Puanlarının sınıf Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

ABD	Sınıf	N	Sıra ortalaması	sd	x ²	p
	1	225	19,69	8,553	,645	,886
Resim	2	225	17,47	6,368		
Müzik	3	225	12,97	5,648		
	4	225	10,39	4,069		

Kruskal Wallis H Testi sonuçlarına göre öğrencilerin sanat eğitime yönelik toplam tutum puanları ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

2.5.2. Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formu

Bu çalışmada verilerin toplanması ve analiz edilmesi kısmında nitel veri analiz türünden betimsel analiz türü tercih edilmiştir. Bu analiz türüne göre toplanmış olan veriler önceden tespit edilmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu sebeple veriler açık ve sistematik olarak anlatılmalıdır. Sonrasında da bu anlatımlar yorumlanır, sebep ve sonuç ilişkilerine bakılır, bu ilişkiler arasında ki bağlantılar irdelenir ve sonuca ulaştırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 224). Bu analiz yolları ile çalışmanın sonuçlanması üç basamakta gerçekleşmiş olup çalışmanın kuramsal

çerçeve kısmı da göz ardı edilmemiştir. Birinci basamakta öğrenciler Google form üzerinden açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu doldurulmuştur. Sonrasında toplanan verilerin dökümü yapılmış ve çözümlenmiştir. İkinci basamak da öğrenci görüşleri incelenmiştir ve çalışmanın kuramsal çerçevesine yönelik temalar biçimlendirilmiştir. Üçüncü basamak da ise çalışmanın bulguları analiz edilerek yorumlanmıştır. Son olarak güvenirlik ve geçerlilik katsayıları için uzman görüşünden yararlanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi ABD, Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümü öğrencilerinin, ilk aşamada sanat eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi, ABD ve sınıf düzeylerine göre değişip değişmediğini incelenmiştir. İkinci aşamada açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formunda ki sorular sorularak öğrencilerin bütün lisans eğitimleri boyunca aldıkları sanat eğitime ilişkin görüşleri alınmıştır. Bu çalışmada yapılan araştırmada elde edilen bulgular sunulmuştur.

Bu bölümde araştırmaya ait alt problemler, bulgular ve tartışmalar yer almaktadır.

3.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

1. Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümü öğrencilerinin, sanat derslerine yönelik tutumları ne düzeydedir?

ABD'na göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümü öğrencilerinin tutum düzeylerine ilişkin betimsel analiz sonuçları aşağıda ki tabloda sunulmuştur.

Tablo 9 ABD'na Göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Öçlek	Bölüm	N	Ortalama
Tutum	Resim-iş	119	62
	Müzik	106	65
Toplam		225	ort. 64

Tablo 9’da Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 225 öğrencinin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ortalama puanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğine ilişkin ortalama puanları 64 tür. Tutum ölçeğinden alınabilecek en yüksek sayının 160 olduğu düşünüldüğünde, 64 puan ortalamasının düşük sayılabilecek bir düzeyde olduğu söylenebilir.

1.a. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, ABD’na göre tutum ölçeğinin 1. alt boyut (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımalarına yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

Sanat eğitimi gören Resim-iş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinde bulunan 4 alt boyut;

1. Sanat eğitiminin önemi, güncel yaşama yansıması ve gerekliliğine yönelik maddeler,
2. Sanat eğitimi ile ilgili bireysel düşüncelerine yönelik maddeler,
3. Sanat eğitimi sürecine ve sonrasına yönelik maddeler,
4. Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik maddeler,

ABD’na göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin tutum düzeylerine ilişkin ölçekteki Alt boyutlara göre betimsel analiz sonuçları aşağıda ki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 10 ABD’na göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin 1. Alt boyuta (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımalarına yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Öçlek	Bölüm	N	Ortalama
Tutum	Resim-iş	119	19
	Müzik	106	20
Toplam		225	Ort. 18

Tablo 10’da Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği 1. Alt boyutun (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımaya yönelik”) ortalama puanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin 1. Alt boyuta ilişkin ortalama puanları 18 tir. 1. Alt boyuttan alınabilecek en yüksek puanın 55 olduğu düşünüldüğünde, 18 puan ortalamasının düşük sayılabilecek bir düzeyde olduğu söylenebilir.

1.b. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, ABD’na göre tutum ölçeğinin 2. alt boyut (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

Tablo 11 ABD’na göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin 2. Alt boyuta (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Öçlek	Bölüm	N	Ortalama
Tutum	Resim-iş	119	17
	Müzik	106	17
Toplam		225	Ort. 17

Tablo 11 de Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği 2. Alt boyutun (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) ortalama puanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin 2. Alt boyuta ilişkin ortalama puanları 17’dir. 2. Alt boyuttan alınabilecek en yüksek puanın 45 olduğu düşünüldüğünde, 17 puan ortalamasının düşük sayılabilecek bir düzeyde olduğu söylenebilir.

1.c. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, ABD’na göre tutum ölçeğinin 3. alt boyut (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

Tablo 12 ABD’na göre Resim-İş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin 3. Alt boyuta (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Öçlek	Bölüm	N	Ortalama
Tutum	Resim-iş	119	12
	Müzik	106	13
Toplam		225	Ort. 12.5

Tablo 12’de Resim-İş ve Müzik eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği 3. Alt boyutun (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) ortalama puanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin 3. Alt boyuta ilişkin ortalama puanları 12.5’dir. 3. Alt boyuttan alınabilecek en yüksek puanın 35 olduğu düşünüldüğünde, 12.5 puan ortalamasının düşük sayılabilecek bir düzeyde olduğu söylenebilir.

1.d. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, ABD’na göre tutum ölçeğinin 4. alt boyut (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

Tablo 13 ABD’na göre Resim-İş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin 4. Alt boyuta (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Öçlek	Bölüm	N	Ortalama
Tutum	Resim-iş	119	10
	Müzik	106	10
Toplam		225	Ort. 10

Tablo 13’de Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği 4. Alt boyutun (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) ortalama puanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin 4. Alt boyuta ilişkin ortalama puanları 10’dur. 4. Alt boyuttan alınabilecek en yüksek puanın 25 olduğu düşünüldüğünde, 10 puan ortalamasının düşük sayılabilecek bir düzeyde olduğu söylenebilir.

Sınıflara göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin tutum düzeylerine ilişkin betimsel analiz sonuçları aşağıda ki tabloda sunulmuştur.

Tablo 14 Sınıflara göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Öçlek	Bölüm	Sınıf	N	Ortalama
Tutum		1	70	64
	Resim-iş	2	61	62
	Müzik	3	54	65
		4	40	64
Toplam			225	Ort. 64

Tablo 14’de Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 225 öğrencinin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği sınıflar arasında ki tutum ortalama puanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğine ilişkin ortalama puanları 64’tür. Tutum ölçeğinden alınabilecek en yüksek puanın 160 olduğu düşünüldüğünde, 64 puan ortalamasının düşük sayılabilecek bir düzeyde olduğu söylenebilir.

Sınıflara göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin tutum düzeylerine ilişkin ölçekteki Alt boyutlara göre betimsel analiz sonuçları aşağıda ki tablolarda sunulmuştur.

1.e. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre tutum ölçeğinin 1. alt boyut (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımaya yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

Tablo 15 Sınıflara göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümü öğrencilerinin 1. Alt boyuta (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımaya yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Öçlek	Bölüm	Sınıf	N	Ortalama
Tutum		1	70	19
	Resim-iş	2	61	19
	Müzik	3	54	19
		4	40	18
Toplam			225	Ort. 19

Tablo 15’ de Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği 1. Alt boyutun (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımaya yönelik”) ortalama puanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin 1. Alt boyuta ilişkin ortalama puanları 19’dur. 1. Alt boyuttan alınabilecek en yüksek puanın 55 olduğu düşünüldüğünde, 19 puan ortalamasının düşük sayılabilecek bir düzeyde olduğu söylenebilir.

1.f. Resim-İş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre 2. alt boyut (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

Tablo 16 Sınıflara göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi bölümü öğrencilerinin 2. Alt boyutun (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Öçlek	Bölüm	Sınıf	N	Ortalama
Tutum		1	70	18
	Resim-iş	2	61	16
	Müzik	3	54	17
		4	40	17
Toplam			225	Ort. 17

Tablo 16’da Resim-iş eğitimi ve Müzik Eğitimi ABD öğrencinin sınıflara göre tutum ölçeğinde ortalama puanlarına bakıldığında, elde edilebilecek en yüksek puanın 45 olduğu düşünüldüğünde 17 puan (%37) ortalamasının çok düşük sayılabilecek bir seviyede olduğu söylenebilir. Bu tutum ve davranış seviyeleri beklenilenden çok daha düşük bir seviyededir. Bu değerlerin daha yüksek seviyelerde olması gerekirdi.

Tablo 16’da Resim-iş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği 2. Alt boyutun (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) ortalama puanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin 2. Alt boyuta ilişkin ortalama puanları 17’dir. 2. Alt boyuttan elde edilebilecek en yüksek puanın 45 olduğu düşünüldüğünde, 17 puan ortalamasının düşük sayılacak bir seviyede olduğu söylenebilir.

1.g. Resim-İş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre tutum ölçeğinin 3. alt boyut (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

Tablo 17 Sınıflara Göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin 3. Alt Boyutun (“Sanat Eğitimi Süreci ve Sonrasına Yönelik”) Göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Öçlek	Bölüm	Sınıf	N	Ortalama
Tutum		1	70	13
	Resim-iş	2	61	12
	Müzik	3	54	13
		4	40	12
Toplam			225	Ort. 12

Tablo 17’de Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği 3. Alt boyutun (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) ortalama puanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin 3. Alt boyuta ilişkin ortalama puanları 12 dir. 3. Alt boyuttan alınabilecek en yüksek puanın 35 olduğu düşünüldüğünde, 12.5 puan ortalamasının düşük sayılabilecek bir düzeyde olduğu söylenebilir.

1.h. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre tutum ölçeğinin 4. alt boyut (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) tutumları ne düzeydedir?

Tablo 18 Sınıflara Göre Resim-İş ve Müzik Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin 4. Alt Boyutun (“Sanat Eğitiminde Sosyalleşme Sürecine Yönelik”) Göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Öçlek	Bölüm	Sınıf	N	Ortalama
Tutum		1	70	10
	Resim-iş	2	61	10
	Müzik	3	54	10
		4	40	10
Toplam			225	Ort. 10

Tablo 18’de Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerin Sanat Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeği 4. Alt boyutun (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) ortalama puanları verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin 4. Alt boyuta ilişkin ortalama puanları 10’dur. 4. Alt boyuttan alınabilecek en yüksek puanın 25 olduğu düşünüldüğünde, 10 puan ortalamasının düşük sayılabilecek bir düzeyde olduğu söylenebilir.

3.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, öğrenim gördükleri ABD (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark var mıdır?

Sanat eğitimi alan Resim-iş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sanat eğitimine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların Mann Whitney U-testi sonuçları aşağıdaki Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 19 Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin Mann Whitney U-testi Sonuçları

ABD	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Resim	119	109,92	13080,50	5940,50	,452
Müzik	106	116,46	12344,50		

Tablo 19’da gösterilen Mann Whitney U-testi sonuçlarında, ABD Değişkinine göre, Resim-iş ve Müzik Eğitimi bölümü öğrenciler arasında, anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p < .452$) Sıra ortalamaları dikkate alındığında, müzik eğitimi ABD öğrencilerinin, resim-iş eğitimi ABD öğrencilerinden sanat eğitime yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.a. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, öğrenim gördükleri ABD (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 1. alt boyut (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımalarına yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Sanat eğitimi alan Resim-iş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinde bulunan 4 alt boyut;

1. Sanat eğitiminin önemi, güncel yaşama yansıması ve gerekliliğine yönelik maddeler,
2. Sanat eğitimi ile ilgili bireysel düşüncelerine yönelik maddeler,
3. Sanat eğitimi sürecine ve sonrasına yönelik maddeler,
4. Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik maddeler,

ABD’na göre aldıkları puanların Mann Whitney U-testi sonuçları aşağıdaki Tablolarda verilmiştir.

Tablo 20 Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin Sanat Eğitimi Tutum Ölçeğinin 1. Alt Boyut olan “Sanat Eğitiminin Önemi Gerekliliği ve Güncel Yaşama Yansımalarına Yönelik” Maddelerin Mann Whitney U-Testi Sonuçları

ABD	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Resim	119	109,25	13000,50	5860,500	,359
Müzik	106	117,21	12424,50		

Tablo 20’de gösterilen Mann Whitney U-testi sonuçlarında, sanat eğitimine yönelik tutum ölçeğinde bulunan 1. Alt boyut analizinde, ABD değişkenine göre, Resim-iş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencileri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p<.359$) Sıra ortalamaları dikkate alındığında, müzik eğitimi ABD öğrencilerinin, resim-iş eğitimi ABD öğrencilerinden sanat eğitimine yönelik tutum ölçeğinde ki 1. Alt Boyuta göre “*Sanat Eğitiminin Önemi Gerekliliği Ve Güncel Yaşama Yansımalarına Yönelik*” Maddelerin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.b. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, öğrenim gördükleri ABD (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 2. alt boyut (“*Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik*”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 21 Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin sanat eğitimi tutum ölçeğinin 2. Alt Boyut olan “*Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik*” Maddelerin Mann Whitney U-testi Sonuçları

ABD	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Resim	119	114,89	13672,00	6082,000	,644
Müzik	106	110,88	11753,00		

Tablo 21’de gösterilen Mann Whitney U-testi sonuçlarında, sanat eğitimine yönelik tutum ölçeğinde bulunan 2. Alt boyut analizinde, ABD değişkenine göre Resim-iş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencileri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p<.644$) Sıra ortalamaları dikkate alındığında, resim-iş eğitimi ABD öğrencilerinin, müzik eğitimi ABD öğrencilerinden sanat eğitimine yönelik tutum ölçeğinde ki 2. Alt Boyut analizi olan “*Sanat Eğitimi İle İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik*” Maddelerin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.c. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, öğrenim gördükleri ABD (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 3. alt boyut (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 22 Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin sanat eğitimi tutum ölçeğinin 3. Alt Boyut olan “Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik” Maddelerin Mann Whitney U-testi Sonuçları

ABD	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Resim	119	108,18	12873,00	5733,000	,237
Müzik	106	118,42	12552,00		

Tablo 22’de gösterilen Mann Whitney U-testi sonuçlarında, sanat eğitimine yönelik tutum ölçeğinde bulunan 3. Alt boyut analizinde, ABD değişkenine göre, Resim-iş ve müzik eğitimi ABD öğrencileri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p < .237$) Sıra ortalamaları dikkate alındığında, müzik eğitimi ABD öğrencilerinin, resim-iş eğitimi ABD öğrencilerinden sanat eğitimine yönelik tutum ölçeğinde ki 3. Alt Boyutu olan “Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik” Maddelerin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.d. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, öğrenim gördükleri ABD (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 4. alt boyut (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 23 Öğrencilerin ABD Değişkenine İlişkin sanat eğitimi tutum ölçeğinin 4. Alt Boyutu olan “Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik” Maddelerin Mann Whitney U-testi Sonuçları

ABD	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Resim	119	116,47	13859,50	5894,500	,395
Müzik	106	109,11	11565,50		

Tablo da gösterilen Mann Whitney U-testi sonuçlarında, sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinde bulunan 3. Alt boyut analizinde, ABD değişkenine göre, Resim-iş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencileri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p < .395$) Sıra ortalamaları dikkate alındığında, resim-iş eğitimi ABD öğrencilerinin, müzik eğitimi ABD öğrencilerinden sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinde ki 4. Alt Boyut olan “*Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik*” Maddelerin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Farklı sınıflarda sanat eğitimi alan, Resim-iş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinden aldıkları toplam puanların Kruskal Wallis H Testi Sonuçları aşağıda ki Tablo’da verilmiştir.

Tablo 24 Öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Toplam Tutum Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

ABD	Sınıf	N	Sıra ortalaması	sd	χ^2	p
	1	70	112,20	3	,645	,886
Resim	2	61	109,49			
Müzik	3	54	118,90			
	4	40	111,79			
Toplam		225				

Analiz sonuçları, Kruskal Wallis H Testine göre öğrencilerin sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinden aldıkları toplam tutum puanlarının, sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. χ^2 (sd=3, n=225) = ,645, $p < .886$. Sınıfların sıra ortalamaları dikkate alındığında, sanat eğitimi tutumuna yönelik en yüksek puanın 3. Sınıfların sahip olduğu, bunu 1. Sınıf, 4. Sınıf ve 2. Sınıfın izlediği görülmektedir.

4.3.a. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 1. alt boyut (“Sanat eğitiminin önemi gerekliliği ve güncel yaşama yansımaya yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Sanat eğitimi alan Resim-iş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin, sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinde bulunan 4 alt boyut;

1. Sanat eğitiminin önemi, güncel yaşama yansıması ve gerekliliğine yönelik maddeler,
2. Sanat eğitimi ile ilgili bireysel düşüncelerine yönelik maddeler,
3. Sanat eğitimi sürecine ve sonrasına yönelik maddeler,
4. Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik maddeler,

Öğrencilerin yukarıda ki tutum ölçeğinin alt boyutlarına ait aldıkları Sanat Eğitime Yönelik Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları aşağıda ki tablolarda verilmiştir.

Tablo 25 Öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin 1. Alt boyutu olan “Sanat Eğitiminin Önemi Gerekliliği Ve Güncel Yaşama Yansımasına Yönelik” Maddelerin Puanlarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

ABD	Sınıf	N	Sıra ortalaması	sd	χ^2	p
Resim	1	70	112,20	3	1,773	,621
	2	61	115,50			

Müzik	3	54	118,81
	4	40	101,51
Toplam		225	

Analiz sonuçları, Kruskal Wallis H Testine göre öğrencilerin sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinden aldıkları **1.** Alt boyutu olan “*Sanat Eğitiminin Önemi Gerekliliği ve Güncel Yaşama Yansımasına Yönelik*” maddelerin puanları, sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. χ^2 (sd=3, n=225) =1,773, $p<.621$. Sınıfların sıra ortalamaları dikkate alındığında, 1. Faktör analizi puanına göre en yüksek puanın 3. Sınıfların sahip olduğu, bunu 2. Sınıf, 1. Sınıf ve 4. Sınıfın izlediği görülmektedir.

4.3.b. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 2. alt boyut (“Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 26 Öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin 2. Alt boyutu olan “Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik” Maddelerin Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

ABD	Sınıf	N	Sıra ortalaması	sd	χ^2	p
	1	70	120,81	3	2,653	,448
Resim	2	61	103,33			
Müzik	3	54	116,54			
	4	40	109,31			
Toplam		225				

Analiz sonuçları, Kruskal Wallis H Testine göre öğrencilerin sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinden aldıkları **2.** Alt boyutu olan “*Sanat Eğitimi ile İlgili Kişisel Düşüncelerine Yönelik*” maddelerin puanları, sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark

bulunmamıştır. χ^2 (sd=3, n=225) =2,653, $p<.448$. Bu Sınıfların sıra ortalamaları dikkate alındığında, 2. Faktör analizi puanına göre en yüksek puanın 1. Sınıfların sahip olduğu, bunu 3. Sınıf, 4. Sınıf ve 2. Sınıfın izlediği görülmektedir.

4.3.c. Resim-İş ve Müzik eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 3. alt boyut (“Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 27 Öğrencilerin Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin 3. Alt boyutu olan “Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik” Maddelerin Puanlarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

ABD	Sınıf	N	Sıra ortalaması	sd	χ^2	p
	1	70	114,96	3	1,161	,762
Resim	2	61	113,57			
Müzik	3	54	116,98			
	4	40	103,34			
Toplam		225				

Analiz sonuçları, Kruskal Wallis H Testine göre öğrencilerin sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinden aldıkları 3. Alt boyutu olan “Sanat eğitimi süreci ve sonrasına yönelik maddelerin puanları, sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. χ^2 (sd=3, n=225) =1,161, $p<.762$. Sınıfların sıra ortalamaları dikkate alındığında, 3. Faktör analizi puanına göre en yüksek puanın 3. Sınıfların sahip olduğu, bunu 1. Sınıf, 2. Sınıf ve 4. Sınıfın izlediği görülmektedir.

4.3.d. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, sınıf düzeylerine (1., 2., 3., ve 4.) göre sanat eğitimi derslerine ilişkin tutum ölçeğinin 4. alt boyut (“Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik”) puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 28 Öğrencilerin Sanat Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeğinin 4. Alt boyutu olan “Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik” Maddelerin Puanlarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

ABD	Sınıf	N	Sıra ortalaması	sd	χ^2	p
	1	70	122,02	3	2,311	,510
Resim	2	61	110,47			
Müzik	3	54	104,85			
	4	40	112,08			
Toplam		225				

Analiz sonuçları, Kruskal Wallis H Testine göre öğrencilerin sanat eğitimine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları 4. Alt boyutu olan “Sanat eğitiminde sosyalleşme sürecine yönelik” maddelerin puanları, sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. χ^2 (sd=3, n=225) =2,311, $p<.510$. Bu bulgu, öğrencilerin aldıkları sanat eğitiminin farklı etkilere sahip olduğunu gösterir. Sınıfların sıra ortalamaları dikkate alındığında, 4. Faktör analizi puanına göre en yüksek puanın 1. Sınıfların sahip olduğu, bunu 4. Sınıf, 2. Sınıf ve 3. Sınıfın izlediği görülmektedir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Sanat eğitimi alan Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD öğrencilerinin, aldıkları sanat eğitimi derslerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu görüşlere ilişkin olarak çıkan ana temalar aşağıda verilmiştir. Bu ana temaların alt temaları her bir ana tema altında tablolarda yer almaktadır.

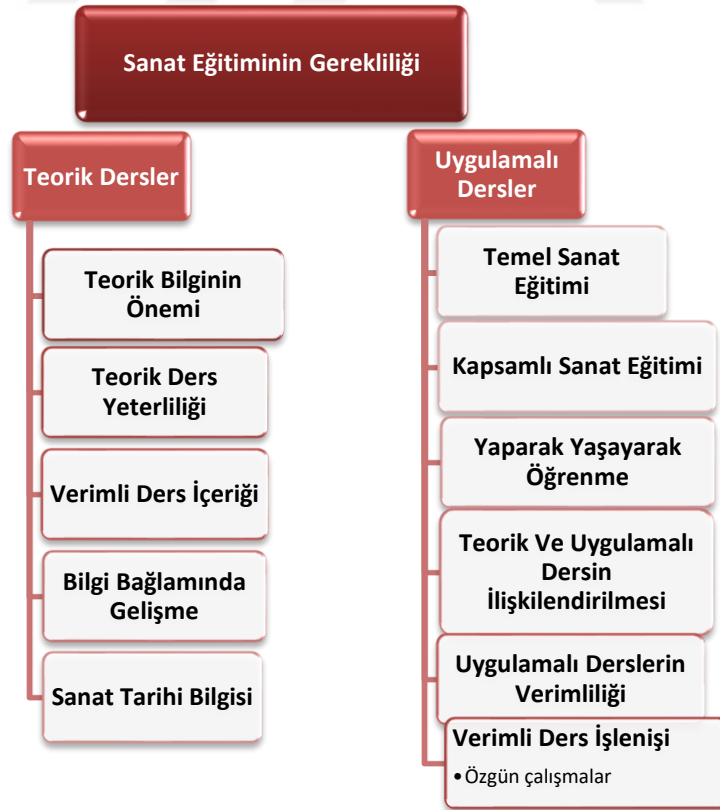
Ana Temalar:

1. Sanat eğitiminin gerekliliği,
2. Sanat eğitiminin kazanımları,
3. Sanat eğitiminin güncel yaşama yansıması,
4. Sanat eğitiminin sınırlılıkları,
5. Sanat eğitiminin mesleki boyutu.

3.4.1. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Sanat Eğitiminin Önemine İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Sanat Eğitiminin gerekliliğine yönelik fikirlerini ortaya koymak amacıyla açık uçlu sorular sorularak fikirlerini ifade etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin sanat eğitiminin önemine ilişkin fikirleri şekil 1’de gösterilmiştir. Ayrıca bu temaya ilişkin öne çıkan boyutları da tabloda yer verilmiştir.

Şekil 1 ‘Sanat Eğitiminin Önemi’ Ana Temasına Dayalı Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin sanat eğitiminin gerekliliğine yönelik ifade etmiş oldukları görüşleri ile yukarıdaki ana tema, alt temalar ve kodlar elde edilmiştir. Bu ana temanın ve kodlarının incelenmesinde görülmektedir ki öğrenciler sanat eğitiminin gerekliliğine ve önemine birçok açıdan inanıyorlar. Sanat eğitiminin ne kadar gerekli bir ders olduğunu vurguluyorlar. Sorulan sorulara yönelik sanat eğitiminin becerilerini geliştirdiklerini, teorik derslerin sanatsal çalışmalarını etkilediklerini ve uygulamalı derslerin yeterli düzeyde verildiği görüşündedirler.

Sanat eğitiminin gerekliliği ana temasının, “Teorik dersler” alt temasına dayalı olarak öğrencilerin görüşleri şöyledir; “Teorik bilginin önemi” koduna ilişkin Meryem *“Bir işin teorik tarafını öğrenmeden pratik tarafında başarılı olamazsın...”* ifadesiyle teorik derslerin önemine vurgu yapmıştır.

Aynı koda ilişkin Eda *“...Teori bilmeden sadece uygulama olması beni ne kadar geliştirebilir ki?”* ifadesiyle görüşünü belirtmiştir.

“Teorik ders yeterliliği” ve “verimli ders içeriği” kodlarına ilişkin Arif *“Teorik derslerin çok verimli ve yeterli işlendiğini düşünüyorum...”* ifadesi teorik derslere olan yeterliliği vurgulamaktadır.

“Bilgi bağlamında gelişme” koduna Fatma, Sanat eğitiminde aldığınız teorik dersler, yöntem ve tekniklerin sanatsal becerilerinizi geliştirdiğinizi düşünüyor musunuz? Örnek vererek açıklayınız. Sorusuna *“Becerilerimizi geliştirdiğini düşünmüyorum. Sadece bilgi anlamında bizi geliştirdiğini düşünüyorum.”* İfadesiyle teorik derslerin kendisini daha çok bilgi kavramı üzerinde geliştirdiğini öne sürmüştür.

Teorik dersler alt temasına ilişkin “sanat tarihi bilgisi” koduna Gül *“Ben aldığım eğitimden yoğrularak kendime yeni bir tarz yarattığıma inanıyorum örneğin aldığımız sanat tarihi dersinde sanatçıları tekniklerini araştırdığımızda incelediğimizde kafamızda farklı şeyler oluşuyor ve kendimize özgü bir şey ortaya çıkıyor hem teorik hem uygulamalı kendime çok şey kattım yeni teknik geliştirdim”* diyerek görüşünü ifade etmiştir.

“Uygulamalı dersler” alt temasına ait olan “temel sanat eğitimi” koduna Kübra “*Aldığım eğitimde hocalarımızın becerilerimizi geliştirmeye yönelik temel bilgileri verdiğini ve yaptığımız eserlerin bu temel bilgiler doğrultusunda şekillendiğini söyleyebilirim.*” Şeklinde görüş bildirerek temel sanat eğitimi bilgisinin yaptığı eserlere de katkı sağladığını düşünmektedir.

“Kapsamlı Sanat Eğitimi” koduna Melike “*...sanat eğitiminin daha nitelikli ve çağın ihtiyaçlarına göre yenilikçi, toplumun değer yargılarının farkında olan bir eğitim ile mümkün olabilir.*” İfadesiyle nitelikli sanat eğitiminin her çağda ihtiyaç oluşunu vurgulamıştır.

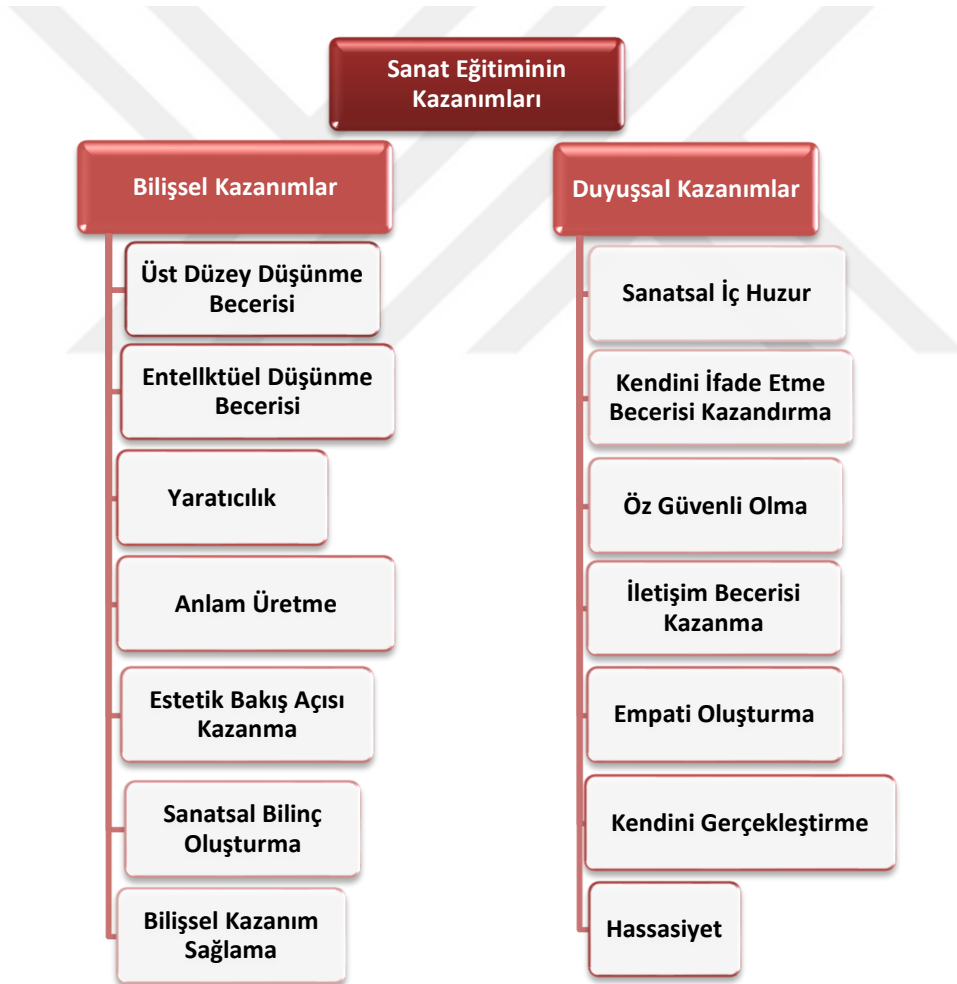
“Yaparak Yaşayarak Öğrenme” koduna birçok öğrenci görüşlerini belirtmiştir. Bunlardan birkaçı şu şekildedir; Kübra “*Uygulamalı dersler bir eğitim fakültesi için yeterli düzeyde verildi ve yaparak yaşayarak birçok teknik görerek bunları uygulamaya dökerek gelişimimiz için büyük katkıda bulunduğunu söyleyebilirim fakat teknik ve beceriler öğretilirken seçimlerde daha özgür, esnek olmamız gerektiğini düşünüyorum.*” Demiştir. Emine “*Yaparak yaşayarak öğrenilen bir eğitim ve insanoğlunun bakışını değiştiriyor...*” ifadesinde bulunmuştur. Son olarak Meltem “*birebir yanlışı ile doğrusuyla ayırt edilebilmesi için gayet mantıklı ve bir sistem olduğunu düşünüyorum. Ve ayrıca yanlıklar yapılarak doğrulara ulaşılabilmesini düşünüyorum.*” Diyerek yaparak ve yaşayarak öğrenmenin uygulamalı derslerde ne denli önemli olduğunu savunmuşlardır.

“Teorik ve Uygulamalı Derslerin ilişkilendirilmesi” koduna Gül “*Ben aldığım eğitimden öğrularak kendime yeni bir tarz yarattığıma inanıyorum örneğin aldığımız sanat tarihi dersinde sanatçıları tekniklerini araştırdığımızda incelediğimizde kafamızda farklı şeyler oluşuyor ve kendimize özgü bir şey ortaya çıkıyor hem teorik hem uygulamalı kendime çok şey kattım yeni teknik geliştirdim.*” Diyerek görüşünü ifade etmiştir. “Verimli ders işleniş” koduyla ilgili Gül “*...temel eğitimi alıp sonrasında hocamız yaratıcılığı ortaya koyarak bizim bir şeyler üretmemizi istedi yani aşama aşama her teknikten faydalanarak kendimize özgü şeyler oluşturduk bu yüzden yeterli yani kendimi geliştirdiğime inandığım için.*” özgün çalışmalar ortaya çıkarmak için dersin verimli işlenişini ifade etmiştir.

3.4.2. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Sanat Eğitiminin Kazanımlarına İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Sanat Eğitiminin kazanımlarına yönelik fikirlerini ortaya koymak amacıyla açık uçlu sorular sorularak fikirlerini ifade etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin sanat eğitiminin kazanımlarına ilişkin fikirleri şekil 2’de gösterilmiştir. Ayrıca bu temaya ilişkin öne çıkan boyutları da tabloda yer verilmiştir.

Şekil 2 ‘Sanat Eğitiminin Kazanımları’ Ana Temasına Dayalı Öğrenci Görüşleri

İnsanın yaşadığı çevrede oluşan bütün olayların, nesnelerin ve olguların bir algılayış içerisinde olduğunu düşünürsek, tutumlar bu ortamların duyuşsal bilişsel ve

bedensel davranışların birer yansımaları olarak görülmelidir. Tutumların, insanın yaşadığı ortamda ve çevresinde gelişen olaylara yönelik göstermiş olduğu etki tepki eylemi olarak yorumlarsak, olumlu ve olumsuz olarak ayırabiliriz. Aslında tutumlar üç boyuttan oluşmaktadır. Bunlar bilişsel boyut, tutumsal boyut ve davranışsal boyutlardır (Çelik ve Ceylan, 2009; Arslan, 2006; Özden, 2013; Özden, 2011; Doğan, 2009). Bir eğitim ortamının uygulama yöntemi öğrencilerin bu üç temel perspektifini etkileyebilmektedir. Öğrencilere yönlendirilen sorulardan alınan cevaplar sanat eğitiminin insan üzerinde birçok kazanım sağladığı yönünde sonuçlar çıkmıştır. Bu kazanımlar öğrencilerin ifadeleri üzerine aşağıdaki gibidir.

Öğrenciler “Sanat Eğitiminin Kazanımları” ana temasının “bilişsel kazanımlar” alt temasına ilişkin vermiş oldukları kodları yukarıda ki tabloda görülmektedir. Bu kodlardan ilki olan “Üst Düzey Düşünme Becerisi” koduna Öğrencilerden Melike “...*Fikir üretebilme, yorum yapabilme, değerlendirme yapma ve üst düzey düşünme becerileri kazandığımı da düşünüyorum.*” şeklinde ifade ederek sanat eğitiminin bu kazanımları kendinde sağladığını düşünmektedir.

“Yaratıcılık” koduna ilişkin olarak öğrencilerden birçok görüş ortaklığı vardır. Bunlardan birkaçı şu şekildedir; Emine “*Sanat eğitiminde öğrenci belli kalıplara sokulmadın kendi çizgisiyle özgür bırakılmalı.*” yaratıcılık koduna göre düşüncesini ifade etmiştir. Gül “*örnek verecek olursam örneğin bilimsel açıdan bir şey tasarlanacak bana göre burada sanat devreye giriyor yaratıcılık devreye giriyor ve yaşamımızın her alanında karşımıza çıkıyor...*” İfade etmiştir. Son olarak öğrencilerden Melike “...*Algılarını, zihinsel ve görsel biçimde ortaya çıkarır. Kendini ifade eder. Yaratıcılığı geliştirir.*” Ve “*Özgün ürünler koyabildiğim için...*” şeklinde yorumlamış ve yaratıcılığın önemine vurgu yapmıştır.

“Estetik Bakış Açısı Kazanma” koduna ilişkin olarak öğrencilerden çok sayıda fikir birliği ile kazanım sağlamada görüş ortaklığı çıkmıştır. Bunlardan birkaçını inceleyecek olursak; Öğrencilerden Gül “...*dünyaya artık farklı bir gözle bakıyorum bir şehre gittiğimde oradaki eserlere artık daha titiz oluyorum...*” bu görüşe yakın olarak öğrencilerden Meryem “*sanat insana estetik bir bakış açısı kazandırır.*” demiştir. Meltem öğrenci de “*hayata bakış açınızın duruşunuzun*

tamamen değiştiğini ve o estetik havaya büründüğünü fark ediyorsunuz.” şeklinde ifade etmiş sanat eğitiminin estetik bir bakış açısı kazandırmanın yollarının bir parçası olduğunu ifade etmişlerdir.

“Sanat Eğitiminin Kazanımları” temasından “Duyuşsal Kazanımlar” alt temasından olan kodları incelediğimizde “sanat iç huzur” koduna yönelik görüşü öğrencilerden Emine’de “...sanat benim için ruhumu dinlendiren huzur bulduğum bir alan” olarak yorumlamıştır.

“Kendini İfade Etme Becerisi Kazandırma” koduna ilişkin Meryem “...kendimi daha iyi ifade edebiliyorum hayata ve insanlara bakış açım değişti kendimi buldum.”, Melike “Algılarını, zihinsel ve görsel biçimde ortaya çıkarır. Kendini ifade eder...” şeklinde ifade ederek sanat eğitiminin kişinin kendini ifade etmesi konusunda bir araç olduğunu düşünmektedirler.

“Empati Oluşturma” koduna ilişkin öğrencilerden Emine “...sanat empatiyle ilişkilidir...” diyerek empati oluşturmada sanatı ilişkilendirmiştir.

3.4.3. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Sanat Eğitiminin Güncel Yaşama Yansımasına İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Sanat Eğitiminin Güncel Yaşama Yansımasına yönelik fikirlerini ortaya koymak amacıyla açık uçlu sorular sorularak fikirlerini ifade etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin Sanat Eğitiminin Güncel Yaşama Yansımasına ilişkin fikirleri şekil 3’de gösterilmiştir. Ayrıca bu temaya ilişkin öne çıkan boyutları da tabloda yer verilmiştir.

Şekil 3 ‘Sanat Eğitiminin Güncel Yaşama Yansımasına’ Ana Temasına Dayalı Öğrenci Görüşleri’

Öğrencilerin sanat eğitiminin güncel yaşama yansımasına ana temasına yönelik fikirleri doğrultusunda toplamda üç alt tema ve bu alt temaların kodları yukarıdaki gibidir. Öğrenci fikirleri incelendiğinde görülmektedir ki, sanat eğitiminin güncel yaşama yansıması genel olarak olumlu yöndedir. Toplumsal olarak bakıldığında hayata hazırlama yönünden problem çözme becerisini arttırdığını ve hayatın gerçek yönüne yardımcı olduğunu vurgulamışlardır. Yine bireysel ve çevresel yönden de sanat eğitiminin güncel yaşama katkı sağladığını ifade etmişleridir.

“Sanat Eğitiminin Güncel Yaşama Yansıması” ana temalı olarak “Toplumsal” alt temasından “hayata hazırlama” koduna ilişkin öğrencilerden Emrah “*...problem çözme yeteneğini geliştirmesi ve gerçek hayata yardımcı olması.*” şeklinde ki ifadesinde sanat eğitiminin hayata karşı yardımından bahsetmiştir. “Sanatın Etnografik Yönü” koduna ilişkin olarak Fatma “*insanları geliştirmek tarihteki önemli eserleri bilmek, önemli sanat tarihçileri ve yapılan eserler hakkında bilgi*

sahibi olmak, kısacası kendi tarihimizi, kültürümüzü öğrenmek için gereklidir.” İfade etmiştir.

“Bireysel” alt temasına ilişkin olarak Sanat eğitimi almış bireylerin çevreleri ile sosyal bağlarının güçlü olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız. Sorusuna “Bireysel Farklılık” koduyla Gül “*Kişiyeye göre değişir bu mizaç meselesi...*” diyerek yorumlamıştır.

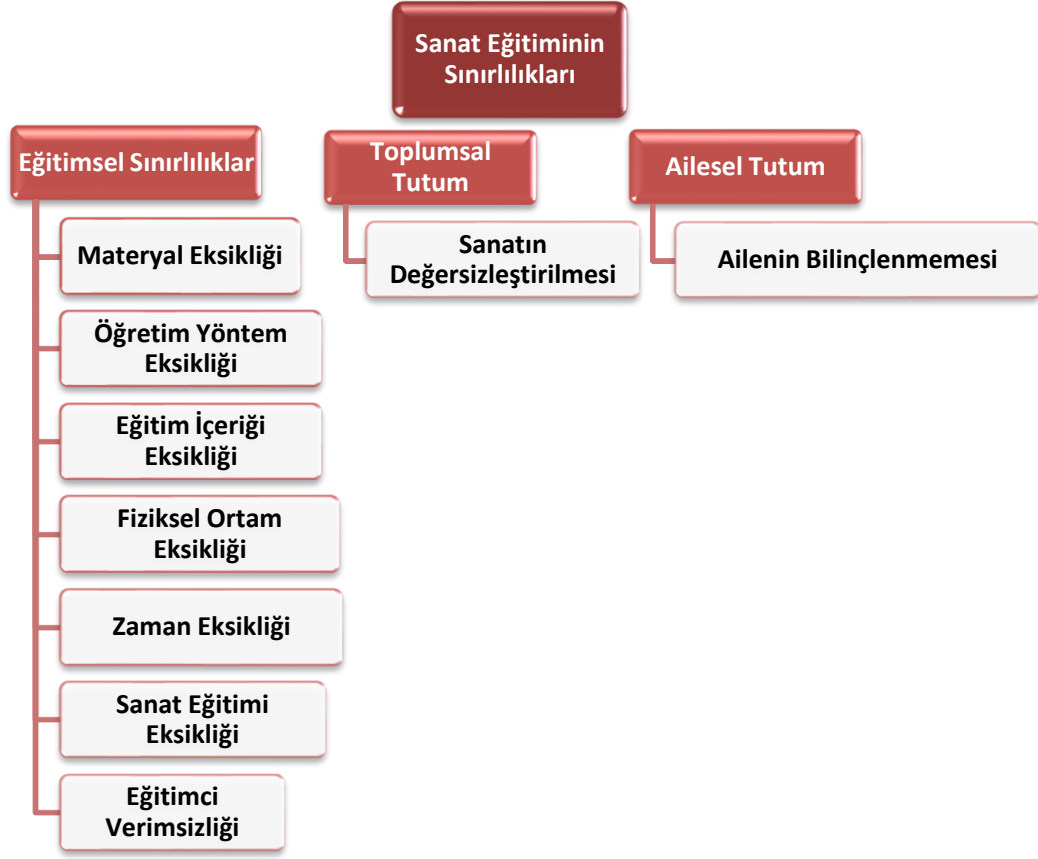
“Duygusal Doyum” koduna Meryem “*Ülkemizde sanatın bu kadar geri planda kaldığı bir dönemde sanat ile ilgileniyor ve onu yaşıyorum.*”, Meltem “*Her şeyde ihtiyacını karşılayabilen bir birey nasıl mutlu ve o hissin vermiş olduğu hazzı hissediyorsa bende aynı şekilde böyle hissediyorum...*”, Eda “*duygu yüklü doluyuz hepimiz...*”, diyerek ifade etmişlerdir.

“Çevresel” alt temada “Sanatın Sosyalleştirmesi” koduna birçok öğrenci aynı görüşte olup farklı bakış açıları ile fikirlerini ifade etmişlerdir. Bunlardan birkaçı şu şekildedir; Kübra öğrenci “*Sanatçılar bütün olmayı sosyal olmayı seven bireylerdir genelde bunun en önemli aracı Yapılan sergilerimizdir. Kendim için sosyal bağlılıktan bahsedemeyeceğim istisnalar da olabiliyor.*”, Ayşe öğrenci “*Çevre kişinin kendi öz bağlantısı ile olduğunu düşünüyorum bazı kişiler çok sosyal çevreye sahip olur sanatını o şekilde dışa vurur bazıları da içe kapanık yaşar.*” İfade etmişlerdir.

3.4.4. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Sanat Eğitiminin Sınırlılıklarına İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Sanat Eğitiminin Sınırlılıklarına yönelik fikirlerini ortaya koymak amacıyla açık uçlu sorular sorularak fikirlerini ifade etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin sanat eğitiminin Sınırlılıklarına ilişkin fikirleri şekil 4’de gösterilmiştir. Ayrıca bu temaya ilişkin öne çıkan boyutları da tabloda yer verilmiştir.

Şekil 4 ‘Sanat Eğitiminin Sınırlılıklarına’ Ana Temasına Dayalı Öğrenci Görüşleri

Sanat eğitimi sınırlılıkları ana teması, üç alt temadan oluşmaktadır. Bunlar eğitimsel sınırlılıklar, toplumsal sınırlılıklar ve ailesel tutumdur. Hepsinin kendi kodları vardır. Öğrenci görüşleri baz alınarak temalar incelendiğinde sanat eğitimi sınırlılıklarının ne kadar temel eksiklikler olduğu görülmektedir. Örneğin birçok öğrenci sanat derslerinin zaman, mekân, materyal, eğitimci gibi eksikliklerinden bahsetmektedirler. Toplumsal olarak sanata yeterince değer verilmeyişi, ailelerin sanata bakış açılarının pek olumlu olmayışı öğrencilerin sanat eğitimi sınırlılıkları üzerine vurgulamış oldukları konulardır. Öğrencilerin bu görüşleri aşağıdaki gibidir.

“Öğretim Yöntem Eksikliği” koduna ilişkin öğrencilerden Gül “...sanat eğitimi verilecek ortam rahat ve yaratıcı olmalıdır çocuk kendini farklı diyarlarda

hissetmelidir ve böylece sanatın dünyasına girmelidir ama zaman ve mekân kısıtlamalı olunca ve okullarda resim dersini standart kalıplara sokunca teorik derslerden bir farkı kalmıyor diye düşünüyorum. Evet belli hedeflere bağlı kalınmalı ama o hedefleri öğretmen kendi fikirleriyle yoğurup farklı biçime sokmalı ki öğrenci bunun farkına varıp ilgisini bu alana yoğunlaştırabilsin eğer resim dersleri genel olarak standart şekilde ilerlerse öğrencilerin kafasında yüksek notlar aldıkları boş ders olarak geçip gidecektir.” İfade etmiştir.

“Fiziksel ortam eksikliği” koduna ilişkin birçok öğrenci eleştiride bulunmuştur. Ayşe *“fiziksel ortamın hareket kısıtlılığına yol açmadan rahat bir şekilde uygulanması gerekir.”*, Emrah *“...fiziksel ortam her okulda yok.”* Diyerek fiziksel ortamın eksikliğini vurgulamışlardır.

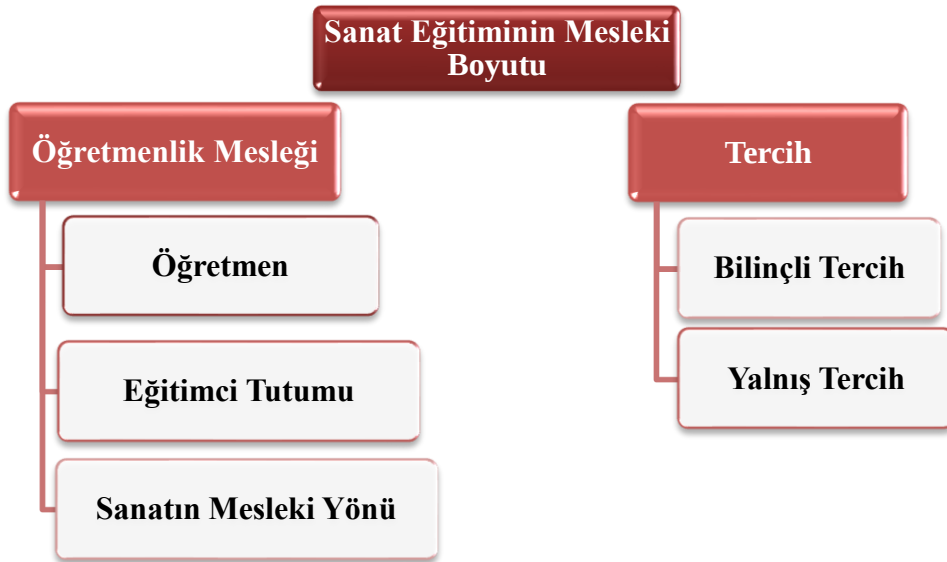
“Zaman Eksikliği” koduna ilişkin çok sayıda eleştiri görüşünde bulunan öğrenciler zamanın yeterli olamayışından işledikleri ders saatlerinin daha artması gerektiğinden bahsetmektedirler. Bu görüşlerden bazıları şöyledir; Emrah *“...1 ders saati veriliyor ve yapacağın etkinliği anlatıp öğrencilerin hazırlanması dersin ilk 15 dakikasını götürüyor.”*, Meryem *“sanat eğitimi daha geniş zaman ortamlarında detaylarıyla uzun uzuna verilmelidir... Daha yeterli olabilir bu da yine zamana çıkıyor. Daha çok ders saati olmalı.”*, Meryem *“...çünkü 40 dakikalık bir süre sadece ders için yeterli değildir.”* Eda *“Daha fazla zaman ayrılmalı yeterli olmuyor.”* Ayşe *“Sanat süresi daha uzun bir eğitim olmalı kurgu ve uygulamada Daha çok zaman geçiyor...”* gibi ifadelerde bulunmuşlardır.

“Toplumsal Tutum” alt temasında “Sanatın Değersizleştirilmesi” koduna yönelik Emine *“sanatın toplumsal olarak değer gördüğünün düşünmüyorum ve bu beni üzüyor basit bir meslek gibi görünüyor herkese.”*, Arif *“Sanat bizim ülkemizde pek değer gören bir meslek dalı değil eğitimciler de pek önemsendiğini düşünmüyorum..”*, Meryem *“Toplumda sanata değer verilmiyor müzik derslerine bir fen öğretmeni giriyor bu tamamen etik dışı buradan ne kadar değer verildiği ortada..”*, Meryem *“...sanat eğitime verilen değersizlik toplumda da değer görmediğinin kanıtıdır..”* ifade etmişlerdir

3.4.5. Resim-İş ve Müzik Eğitimi ABD Öğrencilerinin, Sanat Eğitiminin Mesleki Boyutuna İlişkin Görüşleri

Öğrencilerin Sanat Eğitiminin Mesleki Boyutuna yönelik fikirlerini ortaya koymak amacıyla açık uçlu sorular sorularak fikirlerini ifade etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin sanat eğitiminin Mesleki Boyutuna ilişkin fikirleri şekil 5’de gösterilmiştir. Ayrıca bu temaya ilişkin öne çıkan boyutları da şekilde yer verilmiştir.

Şekil 5 ‘Sanat Eğitiminin Mesleki Boyut’ Ana Temasına Dayalı Öğrenci Görüşleri

Sanat eğitiminin mesleki boyutu ana teması, iki alt temadan ve kodlarından oluşmaktadır. Bunlar öğretmenlik mesleği ve tercih alt temalarıdır. Öğrenci görüşleri baz alınarak temalar incelendiğinde sanat eğitiminin mesleki boyutu kısmında eksiklikler olduğu öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Bunlar gerek öğretmen eksikliği gerekse de eğitimci tutumu yönünde olmuştur. Tercih kısmında ise birkaç öğrencinin yanlış ve bilinçsiz tercih yaparak bu bölümü okuyor oluşundan dolayı mutlu olmadığı ifade edilmiştir.

“Sanat Eğitiminin Mesleki Boyutu” ana temalı, “Öğretmenlik mesleği” alt temasından öğretmen, eğitimci tutumuna ait kodlarla ilişkili öğrencilerden Kübra “sevdiğim bir işi yapıyor olacağım ve sürekli kendimi bu konu da geliştirerek

başkalarına öğrencilerime aktarıyor ve onları bilinçlendiriyor olacağım belki de keşfedilmesi gereken birçok insanın bu yolda ki aracı ben olacağım.” Meryem “*Sanat eğitimcisine ihtiyaç var.*”, ifade ederek sanat eğitimi kapsamında öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerini söylemişlerdir.

“Sanatın Mesleki Yönü” koduna ilişkin öğrencilerden çok sayıda veri toplanmıştır. Sanat bir meslek dalı olduğundan önemle bahsetmişlerdir. Bu konuya ilişkin olarak Gül “*...sadece sanat dalında değil birçok mesleğe yönlendirir çünkü insana ilham veriyor.*” Şeklinde ifade etmiştir.

“Tercih” alt temasında “Bilinçli Tercih” koduna ilişkin öğrencilerden Emrah “*Sanat eğitimi benim okuyacağım tek bölümdü başka bölümler hiçbir zaman dikkatimi çekmedi onum için mutluyum.*”, Gül “*Benim çocukluk hayalimdi zaten çok mutluyum. Benim liseye kadar resim öğretmenim olmadı ve hayalim vardı resim öğretmeni olacaktım öğrencilerimle bir masalın içindeymiş gibi ders işleyecektim.*” Demişlerdir. Çoğunluk sanat eğitimi alanında okudukları için olumlu cevaplar vermişlerdir.

“Yanlış Tercih” koduna ilişkin Arif “*...Mutlu değilim keşke sporla alakalı bir bölüm okusaydım.*” Diyerek tercihinin mutlu etmediğini ifade etmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, araştırma konusu dahilinde, Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin, bütün lisans eğitimleri boyunca aldıkları sanat eğitime yönelik tutumlarının ve görüşlerinin, okudukları bölüme ve sınıf düzeylerine göre değişip değişmediğini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma bulgularının alanyazın çalışmalarına ilişkin olarak karşılaştırmaları ve yorumlamaları yer almaktadır.

Sanat eğitime yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesinde Ayaydın ve Kurtuldu'ya (2010) göre; bu ölçeğin; Resim-İş ve Müzik Eğitimi öğrencilerinin; bütün lisans eğitimleri boyunca aldıkları sanat eğitiminin değerine ve önemine olan inançlarını, güncel hayatlarına yönelik düşüncelerinin, sanat eğitimi ile ilgili bireysel görüş ve fikirlerinin, bu eğitim sürecine ve sonrasına yönelik yaklaşımlarının ve ayrıca sanat eğitiminin birey üzerinde ki sosyalleşme sürecine olan katkısına yönelik fikirlerinin ortaya koyulabileceği ön görülmüştür, demişlerdir. Bu görüşlerin ışığında bu çalışmanın da aynı yönde Erzincan ili niteliğinde hizmet ettiği düşünülmektedir.

Araştırmada, Resim-iş ve Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğretmen adaylarının, Anabilim Dalına ve sınıfa göre bütün lisans eğitimleri boyunca sanat eğitimi derslerine yönelik tutumlarını ölçmek için uygulanan Mann Whitney U-testi ve Kruskal Wallis H Testi sonuçlarında, anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Bu durumda öğrenimlerine devam etmekte olan öğrencilerin, ABD ve sınıf değişkenine bakıldığında anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmadığı belirlenmiştir. Aynı alanda yapılan tutum ölçmeye yönelik başka çalışmalarda (Resim-iş ve Müzik Eğitimi) genellikle anlamlı bir farkın çıktığı dikkat çekmektedir (Aslan ve Gökdemir, 2018; Aslantaş, 2014; Ayaydın ve Kurtuldu, 2010. v.d.,). Bunun yanında farklı öğrenim kademelerinde ki ortaöğretim öğrencileriyle ilgili yapılan, alan yazın çalışmalarında ise öğrencilerin görsel sanatlar ve müzik eğitimi derslerine ilişkin davranışlarının genel olarak pozitif olduğu, sanat eğitimi derslerine yönelik öğrencilerin cinsiyetlerine

göre anlamlı düzeyde farklılığın olmadığı, ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre değişiklikler gösterdiği tespit edilmiştir (Koca, 2013). Yine ortaokul öğrencilerinin sanat eğitimi derslerine yönelik tutumlarının, ailelerinin soyo-ekonomik statülerinin ve eğitimlerinin anlamlı farklılıklar belirlenmemiştir (Öztürk ve Göktaş, 2017). Dolayısıyla yapılan bu araştırma sonucunun anlamlı çıkmayışı öğrencilerin ölçekteki sorulara tam odaklanıp yanıtlar vermediklerinden, sanat disiplin algısından, anket sorularını içtenlikle yanıtlamadıklarından veya bu alanda çok fazla çalışma yapılmamasından kaynaklanabilir.

Bir başka araştırma yöntemi olan açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formundan elde edilen bulgular çerçevesinde, sanat eğitime yönelik öğrencilerin verdikleri yanıtlar sanat eğitiminin önemi ve gerekliliğini, sanat eğitiminin kazanımlarını, güncel yaşama yansımaları ve sınırlıklarını, yaratıcılıklarını, iletişimlerini desteklediğini aynı zamanda daha bilinçli sanat öğretmenleri yetiştirme konusunda sanat eğitiminin çok önemli olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu çalışmada öğrencilerin sanat eğitiminin, öğrencilerde üst düşünme becerisi kazandırması sürecine ilişkin, fikir üretebilme, yorum yapabilme, değerlendirme yapabilme açısından öğrencilere faydalı olduğu görülmektedir. Sanat eğitimi bireyi sosyalleştirmesi konusunda ise, çevrelerine ve toplum olaylarına daha dikkat etikleri, etrafta var olan nesnel görüşlere karşı estetik bir bakış açısı kazandıklarını ortaya koymuştur. Sanat eğitiminin kazanımları arasında yer alan bilişsel ve duyuşsal kazanımlarda oldukça fazla kazanım geliştirdikleri çıkan bulgulara görülmektedir. Bunlardan bazıları olan yaratıcılık, empati oluşturma, iletişim becerisi kazanma, sanatsal iç huzur, kendini ifade etme becerisi kazandırma, öz güvenli olma, iletişim becerisi kazanma, kendini gerçekleştirme gibi birçok kazanım sağladığı öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Öğrencilerin bu ifadelerinden yola çıkarak sanat eğitiminin insan üzerinde olumlu kazanımlar sağlandığı açıkça görülmektedir. Yolcu'ya (2004) göre; Sanat eğitiminin faydaları arasında yaratıcılığı arttırdığı, hayal gücünü kullanarak olayların olmadan da beyinde gerçekleştirebilme, el ve göz koordinasyonunu güçlendirme, pratik düşünmeyi, problem çözme, gözlem yapmayı, yenilikçi ve bireysel yaklaşımları desteklediği, sentez yapabilme oranının

arttığını ve yardımcı olduğunu vurgulamıştır. Bu açıklama ile görülmektedir ki sanat eğitimi uygun koşul ve ortamda yapıldığı sürece insan için çok değerli bir eğitim türüdür. Bu çalışmada yapılan nicel ve nitel araştırma yöntemleri göstermektedir ki, öğrencilerin sanat eğitimine karşı tutumları düşük çıkmış olsa bile, görüşleri çok da olumsuz değildir. Beklenen tutumların b kadar düşük çıkmış iken görüş ve fikirlerinde olumsuz yönde olmasıdır. Ancak yapılan çalışmada tam tersi bir sonuç elde edilmiştir. Sonucun böyle çıkmasının birçok nedeni olabilir. Örneğin öğrencilerin kendilerini anlatım dilinde daha rahat ifade ediyor olması gibi. Buda nitel araştırmanın aslında ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. İki araştırma yöntemi ilişkilendirildiğinde, nicel verilerin nitel verileri ve nitel verilerin nicel verileri desteklediği öğrenci görüşlerinden anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak; elde edilen bulgularda ki değerler beklenen değerlerden çok düşük çıkmıştır. Bu değerlerin yükselebilmesi için sanat eğitimi alan öğrencilerin ders saatleri arttırılmalı, fiziki koşullar iyileştirmeli ve öğrencilerin daha özgün çalışabilecekleri alanlar sağlanmalıdır. Sanat eğitiminin sınırlılıkları bağlamında ders saatinin yetersiz oluşu, fiziki koşulların eksiklikleri, materyal ve araç gereç konusunda ki eksiklikler, eğitimci yetersizlikleri gibi birçok eksiklikler öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Bu ve bunun gibi eğitim eksikliklerinden kaynaklanan sınırlılıklar gerek ders saatinin artırılması gerek fiziki ortam koşullarının uygun hale getirilmelidir. Eğitimci eksikliklerinden kaynaklı sınırlılıklarda ise daha öğretmen adayı iken aldıkları eğitimin yeterli bir düzeyde verilmesi gerekmektedir. Ayrıca mezun olduktan sonrada Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet içi eğitimler yeterli düzeylerde verilerek eğitimcilerin her yönde ki eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ALAKUŞ, A. O. ve MERCİN, L. (2011). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi. Pegem Akademi. Ankara.
- ALICI, Ş. (2019). “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Sanat İlgileri ile Stresle Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” Yüksek Lisans Tezi, 37, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- ARABACI, M. (2006). “Sanat Eğitiminde Çoklu Zekâ Kullanımı ve Kaynaştırılmış Sanat Eğitimi Yöntemi” Yüksek Lisans Tezi, 2, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- ARDIÇ, A. (2012). “Tutuma İlişkin Temel Kavramlar ve Kuramlar”, Engellilere Yönelik Tutumlar, (Ed: İ. H. Diken), Vize Yayıncılık, Ankara.
- ARTUT, K. (2002). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Anı yayıncılık. Ankara.
- ARUT, K. (2006). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Anı yayıncılık. Ankara.
- ASLAN, S. ve GÖKDEMİR, M.A. (2018). “A study on students’ attitude towards visual arts classes according to different variables” SDU International Journal of Educational Studies, 5(2), 53- 63.
- ASLANTAŞ, S. (2014). “Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi” Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl:2, Sayı:2
- AYAYADIN, A. Ve KURTULDU, M. (2010). “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,2010, Cilt. 20, Sayı. 2, 201-209.
- AYKAÇ., K., V. (2014). “Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımına Örnek Bir Ders Sunumu.” 2/2. 30. Ankara

- AYTAÇ, Ç., (1981). Sanat ve Uygarlık. S. 11-12, Dizgi Baskı, Bizim Büro, Ankara. Basım Yayım Dağıtım. İstanbul.
- BALTACIOĞLU, İ. H. Sanat Eseri Nasıl Bir Yaratıcıdır? Yeni Adam Gazetesi, Temmuz 1976, Sayı: 899, 9.
- BAYKUL, Y. (1990-1). “İlkokul Beşinci Sınıftan Lise ve Dengi Okulların Son Sınıflarına Kadar Matematik ve Fen Derslerine Karşı Tutumda Görülen Değişmeler ve Öğrenci Seçme Sınavındaki Başarı ile İlişkili Olduğu Düşünülen Bazı Faktörler.” ÖSYM Yayınları, Ankara.
- BİLEN, S. (1995). “İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve Güdüsel Süreçler Üzerindeki Etkileri”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BUYURGAN, U. ve BUYURGAN, S. (2012). Sanat Eğitimi ve Öğretimi. Pegem Yayıncılık. Ankara
- BUYURGAN, S. ve KUMRAL Ç. (2007). Bireyin Eğitim Sürecinde Sanat Eğitimi Neden Yer Almalıdır.3. Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu, 19 – 21 Kasım. Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.
- BÜYÜKİŞLEYEN, M., (1978). Sanat ve İş Eğitimi Metodu. Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu Eğitim Enstitüleri. Ankara.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2012). Örneklem Yöntemleri. Pegem Yayıncılık. Ankara.
- CANAKAY, E., (2006). “Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme” Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan 2006, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Denizli.
- ÇETİN, Ş. (2006). “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması)”, Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi,31.

- GÜLER, E. (2016). “*Görsel Sanatlar Öğretimine Yönelik Sosyal Ağ Odaklı Görsel Kültür Uygulamalarının İncelenmesi*” Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- DEMİREL, Ö. (1993). Eğitim Terimleri Sözlüğü, Usem Yayınları, Ankara.
- DEMİREL, Ö. Ve KAYA, Z., (2013). Eğitim Bilimine Giriş. Pegem Akademi. Ankara.
- DEMİRHAN, G. ve ALTAY, F. (2001). “*Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği II*”, *Spor Bilimleri Dergisi*, Hacettepe J. of Sport Sciences, 12/2, 9-20.
- EDMAN, I. (1977). Sanat ve İnsan. (Çev: Turhan Oğuzkan). İnkılap Yayınları. 2. Baskı. İstanbul
- EREN, E. (2000). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi. Beta ETAM Basım Yayın. Eskişehir.
- EREZ, C. (2019). “*Sanat Eğitimi Alan ve Almayan Öğretmen Adaylarının Kişilerarası Problem Çözme Becerileri ve Kendini Belirleme (Güvengencilik) Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*” Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- ERSOY, A. (1993). Sanat eğitiminin genel eğitime katkısı. *Artist Dergisi*, 17, 39-40.
- GEL H.Y. Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık, Özgün Eğitim. 24 Kasım Öğretmenler Günü Dergisi, 1991, Sayı:2, 38.
- GÜLLÜ, M. ve GÜÇLÜ, M. (2009). “*Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi*”, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3/2, 141.

- HİCKS, L. E. (2004). Infinite and Finite Games: Play and Visual Culture. *Studies in Art Education A Journal of Issue and Research*, 281-376.
- İNCEOĞLU, M. (2010). “*Tutum, Algı, İletişim*”, 5. Baskı, Beykent Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- KAGITÇIBAŞI, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. Evrim Yayınevi. İstanbul.
- KARASAR, N. (1994). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. Ankara
- KÜÇÜKTEPEPINAR, C. (2014) Sanat Eğitimi ve Uluslararası Uygulamalar. *Erciyes Sanat Dergisi*, 2, 27-39.
- KIRIŞOĞLU, O. ve STROCKİ, M. (1997). *İlköğretim Sanat Öğretimi*. Ankara. YÖK.
- KIRIŞOĞLU, O., T. (2005). *Sanatta Eğitim Görmek Öğrenmek Yaratmak*. Pegem Yayıncılık. Ankara.
- KIRIŞOĞLU, O., T. (2005). *Sanatta Eğitim*. S.3. Pegem Yayıncılık. Ankara.
- KOCA, Ş. (2013). “*Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının incelenmesi*” *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 22, Sayı 2, 2013, 209-222
- ORHUN, F. (2005). “*Resim-İş Dersine İlişkin Tutumların Ölçülmesi*” *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Dergipark.Org.Tr.
- ÖZDAMAR, K. (1999) *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi 1*. Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- ÖZSOY, V. (2006). *Yöntem ve Teknikleriyle görsel sanatlar dersinde uygulamalar. Görsel sanatlar eğitimi derneği yayınları 4*. 1. Basım. Ankara.
- ÖZSOY, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi*. Gündüz eğitim ve yayınevi. Ankara.

- ÖZTÜRK, D. ve GÖKTAŞ, Y. (2017). “Görsel Sanatlar Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2017 Cilt:12, Sayı:24, 683-692.
- ÖZTÜRK, D. ve GÖKTAŞ, Y. (2017). “Görsel Sanatlar Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2017 Cilt:12, Sayı:24, 683-692
- ÖZYÜREK, M. (2013). Engellilere Yönelik Tutumların Değiştirilmesi, 4. Baskı, Kök Yayıncılık, Ankara.
- RECEPOĞLU, E. (2013). “Öğretmen Adaylarının Yaşam Doyumları ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” S. 312, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H. U. Journal of Education) Özel Sayı (1), 311-326
- READ, H. (1974). Sanatın Anlamı (Çev: Güner İnal, Nuşin Asgari) Türkiyeiş Bankası Yayınları. 2. Baskı. İstanbul
- ROBBİNS, S. (1994) Örgütsel Davranışın Temelleri (Çev: Sevgi Ayşe Öztürk)
- SAĞLAM, A. (2008). “Müzik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları.” S. 60 *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Haziran 2008. Cilt: V, Sayı: I, 59-69
- SAKALLI, N. (2001). Sosyal Etkiler, Kim Kimi Nasıl Etkiler. İmge
- SAN, İ. (1977) Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık. Kırallı Ofset. Ankara.
- SAN, İ. (1985). Sanat ve Eğitim. A.Ü. Basım evi. Ankara.

- SAN, İ. (1999). Sanatla Eğitim Üzerine Yeni Düşünceler. *Sanat Eğitimi ve Sorunları Sempozyumu* bildirileri içinde, On sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 28 Nisan,1-9.
- SAN, İ. (2008). Sanat ve Eğitim. Ütopya Yayınevi.
- ŞEN, S., Ü. (2012). Sanat Eğitiminde Bilimsel Araştırma Yöntemlerinin Kullanılması. Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi ABD.
- ŞİMŞEK, Ş. ve ÇELİK, A. ve AKGEMCİ, T. (2016). Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış. Eğitim Yayınevi. Konya.
- TANSUĞ, S. (1998). Sanatın Görsel Dili. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- TAŞKESEN, O. (2011) "*Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin Resim Bölümleri ile Genel Liselerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilerin Şiddete Yönelik Davranışlarına Etkileri Üzerine Bir Araştırma*" Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TAŞKESEN, O. (2015) Developing interest in arts scale and determining the relation between personality type of teacher candidates and their interest in art, Educational Research and Reviews, 9.
- TAŞKESEN, S. (2014) "*Lise Öğrencilerinin Kişilik Tipleri ile Sanata Olan İlgileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TAŞKESEN, S. (2017) "*3d Modelleme Programları ve Figür İmajlarının Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Desen Dersi Başarılarına ve Motivasyon Düzeylerine Etkisi*" Doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- TAVŞANCIL, E. (2014). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi, 5. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- TEZBAŞARAN, A. (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.
- TEZBAŞARAN A. (2004) “*Likert Tipi Ölçeklere Madde Seçmede Geleneksel Madde Analizi Tekniklerinin Karşılaştırılması*”. Türk Psikoloji Bülteni, 19-54
- TURGUT, İ. (1993). Sanat Felsefesi. Akademi Kitabevi. İzmir.
- TÜRKDOĞAN, G. (1984). Sanat Eğitimi Yöntemleri (Resim-İş Öğrenimi). Kadioğlu matbaası. Ankara.
- TÜRE, N. (2007). “*Eğitimde ve Öğretimde bir Araç Olarak Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilere Sağladığı Katkıları*”. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- TÜRKOĞLU, A. (1993). 99 Soruda Eğitim Biliminde Giriş. Ekin Yayın Evi. Ankara.
- ÜSTÜNER. M., (2006). “*Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*”. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. Kış 2006, Sayı 45, 109-127
- NACAKCI, Z. (2006). “*İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları*”. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- MAZLUM, M. ve MAZLUM, A (2017). “*Sosyal Bilimlerde Araştırma Yönteminin Belirlenmesi.*” Route Educational and Social Science Journal. 15
- MİLES, M, B. Ve HUBERMAN, A. M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- YETKİN, S.K. (1962). Sanatsal Konular. De Yayıncılık. 1962
- YOLCU, E. (2004). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, Nobel Yayıncılık, Ankara

İTERNET KAYNAKLARI

Etkileşim (2019, 20 Haziran). Erişim adresi

http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/149/dikici.htm

Etkileşim (2019, 20 Haziran). Erişim adresi

http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/149/dikici.htm

Etkileşim (2019, 15 Haziran). Erişim adresi

<http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018121111026326-GORSEL%20SANATLAR.pdf>

Etkileşim (2020,23 Temmuz). Erişim adresi

<http://www.khanacademy.org.tr/sosyal-bilimler-ve-sanat/psikoloji/davranis/tutum-teorileri-ve-davranis-degisiklikleri/tutumun-davranisa-etkisi/9290>

Etkileşim (2020, 10 Haziran). Erişim adresi

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/2090/mod_resource/content/2/hafta%203.pdf

Türk Dil Kurumu. (2019, 11 Ocak) Erişim adresi <https://sozluk.gov.tr/>

EKLER

Ek-1

Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

SORULAR Size uygun gelen seçeneği (X) işaretiyle işaretleyiniz Bu anket çalışmasıyla resim-iş ve müzik öğretmeni adaylarının sanat eğitime yönelik görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Lütfen soruları dikkatlice ve boş bırakmadan cevaplayınız. Teşekkür ederiz	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1-Sanat eğitiminin bana sanatsal anlamda seçicilik kazandırdığını düşünüyorum					
2-Sanat eğitime ayrılan ders saatlerinin diğer derslere oranla daha fazla olmasını isterim					
3-Yaptığım çalışmaların okul dışı etkinliklerde de kullanılmasını isterim					
4-Ders konularını ve içeriklerini kendim için yararlı ve ilginç buluyorum					
5-Bölümümüz eğitimcilerinin kendi çalışmaları ile bize örnek olmalarını oldukça önemli görüyorum					
6-Alanımda yaşadığım bazı başarısızlıkların sebebinin eğitimcilerimize bağlı olduğunu düşünüyorum					
7-Sanatla ilgili bir bölümü seçtiğim için çok memnunum					
8-Bu alanı sanata yönelik yeteneğimi göz önünde tutarak seçtim					
9-Bu alanı sanat eğitiminin gerekliliğine inandığım için seçtim					
10-Toplumda sanat eğitime yeterince değer verilmediğini düşünüyorum					
11-Sanat eğitimcisinin toplumdaki statüsünün düşük olduğuna inanıyorum					
12-Sanat eğitimi sürecinin entelektüel bir boyuta sahip olduğuna inanıyorum					
13-Sanat eğitimi bir meslek kazandırma süreci değil bir yaşam tarzı olarak görüyorum					
14-Sanatçının ve sanat eğitimcisinin sorumluluğunun diğer mesleklerden daha fazla olduğunu düşünüyorum					
15-Sanatsal becerilerin mezuniyet sonrası süreçte de geliştirilebileceğini düşünüyorum					
16-Boş zamanlarımda da sanatsal çalışmalar yapmaktan keyif alırım					
17-Çalışma ortamlarımızda fiziksel iyileştirmeler yapılması gerektiğini düşünüyorum					
18-İleride sanat eğitime önemli katkılar sağlayabileceğime inanıyorum					
19-Sanat eğitiminde teknolojiye dayanarak faydalanılmasını gerekli görüyorum					
20-Sanat eğitiminde farklı tekniklerin kullanılmasının sanatsal becerileri geliştireceğini düşünüyorum					
21-Sanat eğitiminde kullanılan araç ve gereçlerin pahalı olması gerekmez					
22-Sanat eğitiminde grup çalışmaları yapmayı faydalı buluyorum					
23-Sanat eğitimi yoluyla farklı ülkelerin sanatlarını tanımaktan zevk alıyorum					
24-Sanat eğitimi sürecindeki tüm derslere her seferinde istekli girerim					
25-Sanat eğitimi sürecinde yapılan tüm çalışmaların zevkli olduğunu düşünüyorum					
26-Sanat eğitiminin diğer eğitim süreçleri kadar önemli olduğunu düşünüyorum					
27-Sanat eğitiminin bireylerin kişisel gelişiminde oldukça etkili olduğunu düşünüyorum					
28-Sanatsal çalışmalara harcadığım zamana üzülmem					
29-Sanat eğitimi alan bireylerin çevresiyle ilgili sosyal bağının daha güçlü olacağını düşünüyorum					
30-Duygularımı sanatsal çalışmalar yoluyla aktarabilmekten mutluluk duyarım					
31-Her sanat eserinin saygı duyulacak bir tarafı olduğunu düşünüyorum					
32-Sanat eğitimi sadece bir uygulama alanı değil aynı zamanda bilgi kazanma sürecidir					

Ek-2

Açık Uçlu Sorulardan Oluşan Görüşme Formu

1. Sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği konusunda ne düşünüyorsunuz? Neden, açıklayınız?
2. Sanat eğitiminin bireylere bilgi ve beceri kazandırması konusunda ne düşünüyorsunuz? Açıklayınız.
3. Sanat eğitimine ayrılan ders saati, fiziksel ortam ve koşullar hakkında ne düşünüyorsunuz? Açıklayınız.
4. Sanat eğitiminde aldığınız teorik dersler, sanatsal becerilerinizi ne yönde geliştirdi/geliştirmede açıklayınız.
5. Sanat eğitimindeki uygulamalı derslerin (atölye, bireysel çalgı dersleri gibi.) içeriği ile ilgili görüşleriniz nelerdir? Açıklayınız.
6. Güzel sanatlar eğitimi bölümünde eğitim almakla ilgili düşünceleriniz nelerdir? Açıklayınız.
7. Güzel sanatlar eğitiminin meslek kazandırması hakkında ne düşünüyorsunuz? Açıklayınız.
8. Sanat eğitimi hayatınızda bakış açınızı ne yönde değiştirdi/değiştirmede açıklayınız.
9. Sanat eğitimi almış bireylerin çevreleri ile sosyal bağları arasında nasıl bir ilişki olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklayınız.
10. Toplumumuzda sanat eğitiminin ve sanat eğitimcisinin yeri ve önemi hakkında ne düşünüyorsunuz? Açıklayınız.
11. Bu sorular haricinde sanat eğitimi ve öğretimi ile ilgili başka eklemek istedikleriniz var ise lütfen yazınız.